Internationale Kommunistische Stroming

Internationale Revue

13

Bfr. 100 /ƒ 5,00

GOLF-OORLOG:

barbaarse chaos van het kapitalisme in ontbinding

De Internationale Revue van de Internationale Kommunistische Stroming

is de publicatie in zes talen (Engels, Spaans, Frans, Italiaans, Duits, en Nederlands) van de Internationale Kommunistische Stroming. Ze is de uitdrukking van de eenheid die men terugvindt in de interventiebladen van de verschillende landelijke afdelingen van de IKS. De Internationale Revue stelt zich het volgende tot doel:

* De publikatie van de standpunten en analyses van de IKS over de belangrijkste problemen van de internationale situatie.
* De heruitgave van teksten van de arbeidersbeweging die weinig bekend en verspreid zijn en die geschreven werden in de loop van vijftig jaar contrarevolutie, toen de revolutionairen enorm geïsoleerd waren.
* De publikatie van briefwisseling en polemieken met aanverwante groepen en stromingen, of van organisaties waarvan de standpunten van zeker belang zijn.

INTERNATIONALE REVUE n^0 13

Nederlandstalige uitgave Winter 1991

(De nederlandstalige Internationale Revue verschijnt onregelmatig)

Bfr. 100 / ƒ 5,00

ABONNEMENTSPRIJZEN:

4x Wereldrevolutie	ƒ 12,50 / Bfr.250
11x Internationalisme	ƒ 17,50 / Bfr.350
4x Internationale Revue Engels/Frans/Spaans	ƒ 22,00 / Bfr.400

BROCHURES (prijzen zonder porto)

Platform en manifest van de IKS	ƒ 5,00 / Bfr. 100
Krisis en verval van het kapitalisme	ƒ 7,50 / Bfr.130
De vakbeweging tegen de arbeidersklasse	ƒ 4,00 / Bfr.60
Natie of klasse?	ƒ 3,00 / Bfr.30

ADRESSEN:

"Wereldrevolutie"
Postbus 11549, 1001 GM Amsterdam.
Postgiro 1693305.

"Internationalisme"
schrijven naar:
Postbus 1134, 1000 Brussel-1, België (zonder vermelding van naam van het blad). Rekening nr. 001-1810097-56.

INTERNATIONALE REVUE n° 12
Nederlandstalige uitgave Zomer 1990

Bfr. 75 / ƒ 5,00

Presentatie
INEENSTORTING VAN HET OOSTBLOK DEFINITIEVE BANKROET VAN HET STALINISME

Stellingen
OVER DE ECONOMISCHE EN POLITIEKE CRISIS IN DE USSR EN DE OOSTEUROPESE LANDEN (september 1989)

Gevolgen door de klassestrijd
NIEUWE MOEILIJKHEDEN VOOR HET PROLETARIAAT

Russische Revolutie
BELANGRIJKSTE ERVARING VAN HET WERELDPROLETARIAAT

Polemiek
KLASSEBEWUSTZIJN EN PARTIJ

INTERNATIONALE REVUE no 64
(Engels-, Frans- en Spaanstalige uitgave)

Slechts één oplossing voor de barbaarse oorlogsspiraal:
ONTWIKKELING VAN DE KLASSESTRIJD

Economische crisis
DE WERELDECONOMIE AAN DE RAND VAN DE AFGROND

Oriëntatietekst
MILITARISME EN ONTBINDING

Polemiek
HET PROLETARISCH POLITIEKE MILIEU TEGENOVER DE GOLFOORLOG

«EMANCIPACION OBRERA» DRIJFT AF

POLEMIEK MET «BATTAGLIA COMUNISTA» OVER DE VERHOUDING TUSSEN FRACTIE EN PARTIJ IN DE MARXISTISCHE TRADITIE, DEEL III

29 blz. ƒ5,00 / Bfr 75

Inhoudsopgave Internationale Revue nr.13

Perzische Golf: 2
KAPITALISME IS OORLOG

Slechts één oplossing voor 11
de barbaarse oorlogsspiraal:
ONTWIKKELING VAN DE KLASSESTRIJD

DE ONTBINDING ALS HOOGSTE STADIUM 16
VAN HET VERVAL VAN HET KAPITALISME

Oriëntatietekst: 26
MILITARISME EN ONTBINDING

Polemiek: 35
HET PROLETARISCHE POLITIEKE MILIEU
TEGENOVER DE GOLF-OORLOG

Perzische Golf

KAPITALISME IS OORLOG

Op het moment van schrijven van dit artikel omcirkelen en wurgen de Amerikaanse strijdkrachten Irak. Het is duidelijk dat we voor een bloedige confrontatie staan, waarvoor de bevolking in de regio de prijs zal betalen, als slachtoffer van ontberingen, bombardementen, gassen, terreur. Oorlogsslachtoffers. Slachtoffers van het kapitalisme.

De invasie van Koeweit door Irak is in wezen het resultaat van de nieuwe historische situatie die begon met de ineenstorting van het Oostblok. Het is ook een manifestatie van de toenemende ontbinding die het kapitalistische systeem aantast. En de reusachtige inzet van strijdkrachten van de grootmachten, eigenlijk vooral van die van de USA, laat aan de andere kant de toenemende bezorgdheid zien van de laatste over de om zich heen grijpende wanorde. Maar op den duur kunnen de reacties van de grootmachten slechts leiden tot het omgekeerde van wat ze willen bereiken, en ze zullen omslaan in een extra factor in de destabilisatie en de wanorde. Op den duur kunnen ze slechts het afglijden in de chaos versnellen en de hele mensheid erin meesleuren. Slechts één kracht kan een alternatief bieden, het wereldproletariaat. En dat alternatief heet: kommunisme.

Wat kregen we te horen na het verdwijnen van het Oostblok? Een nieuw tijdperk van vrede en welvaart zou zijn aangebroken. De onderlinge samenwerking van de USA en de USSR zou het mogelijk maken de conflicten te beëindigen die de wereld sinds 1945 verscheurden. In vervolg op de stalinistische leugen van het 'socialistische' karakter van de USSR en de landen van het Oostblok, kondigde de Westerse bourgeoisie de overwinning af van het kapitalisme op 'het communisme' en op 'het marxisme'. De Oosteuropese landen zouden de geneugten van het kapitalisme in zijn Westerse vorm gaan smaken en hun markt zou de wereldeconomie stimuleren. De beste van alle werelden was eindelijk bereikt. Marx werd bij het vuil gezet, op zijn best als een curiositeit beschouwd. Lenin werd triomfantelijk in de pers uitgeroepen tot "dode van het jaar". Bepaalde burgerlijke ideologen gingen in hun geestdrift zo ver om het einde van de geschiedenis te proclameren!

Zes maanden. Zes maanden waren voldoende om al die hersenschimmen, al deze leugens weg te vagen. Het is zoals het gezegd is en nog voortdurend gezegd wordt door de organisaties die werkelijk trouw zijn aan het marxisme, de kommunistische groepen: het kapitalisme stort zich onvermijdelijk in de economische catastrofe(1). Het alledaagse bestaan is in de landen aan de rand van het kapitalisme voor de overgrote meerderheid van de bevolking een hel die steeds erger wordt. De landen van het voormalige Oostblok vallen van de economische ellende die eigen is aan het stalinistische staatskapitalisme in de meest complete en dramatische rampspoed voor miljoenen mensen. Zonder hoop op enige vooruitgang op zelfs op een einde aan de achteruitgang. De USA zijn een open recessie ingegaan, een recessie die nu openlijk door de bourgeoisie zelf wordt toegegeven. De eerste economische supermacht valt en sleept al de belangrijkste industrielanden van de wereld, zoals Groot-Brittannië met zich mee.

Zes maanden nadien zijn de grootste verklaringen over de vrede door het conflict in het Midden-Oosten teruggebracht tot niets. En de "dode van het jaar", Lenin herhaalt met kracht dat «onder het kapitalisme, en in het bijzonder in zijn imperialistische stadium, oorlogen onvermijdelijk zijn» (2).

De illusie heeft slechts zes maanden geduurd. De maskers gaan af en de werkelijkheid van het kapitalisme in ontbinding dringt zich aan iedereen op: barbaars, meedogenloos, vol ellende, honger, rampen, chantage en gijzelname, moord

en onderdrukking, oorlogen, een werkelijkheid van bloed en vuil zoals Marx in zijn tijd al zei van een kapitalisme dat nog in volle ontwikkeling verkeerde en dat zich nu in zijn periode van aftakeling in veel ergere vormen vertoont.

De leugens smelten weg en de nieuwe historische situatie die begon met de ineenstorting van de stalinistische staatskapitalistische landen en het verdwijnen van het kapitalistische Oostblok en Westerse blok, verre van een tijd van vrede te zijn, verschijnt in al haar gruwelen. Het einde van de "Koude Oorlog" betekent niet het einde van de imperialistische conflicten.

«In de periode van het verval van het kapitalisme, zijn ALLE staten imperialistisch en nemen de nodige maatregelen om aan die realiteit tegemoet te komen: oorlogseconomie, bewapening, enzovoort. Daarom kan de verscherping van de stuiptrekkingen van de wereldeconomie alleen maar leiden tot een verergering van de spanningen tussen de verschillende staten, ook en steeds meer op militair vlak. Het verschil met de voorbije periode is dat deze spanningen, die eerder door de grote imperialistische blokken werden gebruikt en ingekaderd, nu op de voorgrond gaan treden. Het verdwijnen van de Russische politie-agent, en wat daaruit zal volgend voor de Amerikaanse politie-agent met betrekking tot zijn belangrijkste 'bondgenoten' van weleer, openen de deur voor een hele reeks van meer plaatselijke rivaliteiten. Deze rivaliteiten en botsingen kunnen in de huidige situatie niet uitmonden in een wereldwijd conflict (ook als we zouden aannemen dat het proletariaat niet meer in staat zou zijn zich daartegen te verzetten). Daarentegen bevatten deze conflicten, door het feit dat de discipline is verdwenen, die werd opgelegd door het bestaan van twee blokken, het risico om steeds meer geweIddadig, steeds talrijker, te worden, met name in de zones waarin het proletariaat zwak is.» (International Review no.61, 10 februari 1990).

Zes maanden later heeft de werkelijkheid van de kapitalistische maatschappij op schitterende wijze onze stelling bevestigd, de werkelijkheid van een verrottend systeem, dat in ontbinding elke dag verder wegzakt in de chaos.

DE INVASIE VAN KOEWEIT DOOR IRAK MAAKT DEEL UIT VAN HET AFGLIJDEN IN DE CHAOS

Welvaart en vrede, zo beloofde men ons na de val van de Berlijnse Muur. Maar crisis en oorlog was het geval! Dat is de betekenis van het conflict in het Midden-Oosten. De oorlog met Irak is niet simpelweg het gevolg van een nieuwe 'Hitler'. Na de gebeurtenissen in Oost-Europa, is de oorlog in het Midden-Oosten een volgende manifestatie van de omvang van het stadium van de ontbinding waarin het kapitalisme is terechtgekomen. Het is het resultaat van de nieuwe historische situatie die begon met de ineenstorting van het Oostblok, het resultaat van het toenemende verlies aan controle op de situatie door de wereldbourgeoisie, van het "ieder voor zich", van de oorlog van allen tegen allen, van de toenemende instabiliteit en anarchie in de kapitalistische wereld.

In tegenstelling tot wat men ons inhamert, is het kenmerkende van de Golfcrisis niet zozeer de unanimiteit van de grootmachten in de veroordeling van Irak - we komen nog daarop terug - maar het nieuwe feit dat een land als Irak zich in het avontuur stort om de gevestigde orde in de regio uit te dagen zoals die werd gevestigd door de eerste supermacht, zonder de instemming en de steun te genieten van een andere supermacht. Vroeger, dat wil zeggen nog maar een jaar geleden, zou Saddam Hussein snel weer tot rede zijn gebracht door de hogere logica van de tegenstelling tussen beide imperialistische blokken. Maar nu heeft zijn avontuur al het hele Midden-Oosten op onherstelbare wijze veranderd en gedestabiliseerd. Nu beginnen alle landen van de regio aan een periode van instabiliteit: die van het Arabische schiereiland, Jordanië, zelfs Syrië. Nu gaat de hele regio op zijn beurt 'Libaniseren'.

Onvermijdelijk zal dit soort van oncontroleerbare conflicten in de wereld toenemen onder invloed van de economische catastrofe, die alle landen treft, zowel de kleine als de grote, en van een wereldsituatie waarin de discipline van elk van beide blokken niet meer bestaat. Daardoor worden kleine staten zonder perspectief op een uitweg steeds meer gedreven tot militaire avonturen.

Na de oorlog tegen Iran, deze verschrikkelijke slachting die meer dan een miljoen doden veroorzaakte, zag Irak zich geconfronteerd met een schuld van meer

dan 70 miljard Dollar op een bevolking van 17 miljoen inwoners (4.000 Dollar schuld per inwoner, vrouwen, kinderen en bejaarden inbegrepen!) en een leger ... van een miljoen soldaten.

Het land is niet in staat om op enige wijze deze schulden af te lossen. Volledig verstikt, had het geen andere keuze dan alles op het spel te zetten door de enige kaart uit te spelen waarover het beschikte: het grootste leger van de regio. Niet alleen heeft Irak geprobeerd een kraak te zetten bij de brandkast van Koeweit, maar het heeft ook gepoogd zich op te werpen als de overheersende macht van dit hele deel van de wereld, dat van strategisch en economisch oogpunt zo belangrijk is. Dat is onvermijdelijk de weg, imperialisme, die de situatie van groeiende economische crisis en verval van het kapitalisme alle staten dwingt te gaan. En, nog meer in het stadium van ontbinding, leidt handelsoorlog tot imperialistische oorlog.

Saddam Hussein is niet gek. Hij is evenzeer het produkt van de situatie, van het huidige kapitalisme. Hij is zelf geschapen door hen die hem nu bestrijden. Voordien, toen Irak een instrument van hun politiek was om het Iran van Khomeini weer in de pas te brengen, konden de grote Westerse machten niet genoeg woorden vinden om zijn helderziendheid, zijn moed, zijn verdiensten, zijn grootheid te prijzen. Voordien hebben de Westerse democratieën zelf Irak voorzien van de modernste moordwapens. En ze zijn zelfs daarmee doorgegaan, zonder enige terughoudendheid, zonder enige bedenking, toen Irak die wapens gebruikte om de burgerbevolkingen van de grote steden van Iran te bombarderen en te terroriseren, en, in Irak zelf, Koerdische steden te vergassen.

Ze zijn zelfs niet gestopt met militaire leveranties, of hebben deze niet zelfs niet beperkt, toen Irak niet langer de wapens, het voedsel en zijn schulden kon betalen. Dát is het wat de wereldbourgeoisie verstaat onder het 'internationale recht' en de 'mensenrechten'.

Bijzonder weerzinwekkend is het cynische gebruik van duizenden gijzelaars door Irak en ... door de Westerse machten. Het klopt dat het nemen van gijzelaars door Saddam Hussein buitengewoon smerig is. Het is het werk van een in het nauw gedreven beest. Maar de gijzeling wordt vooral zorgvuldig gebruikt door de Westerse bourgeoisie om een verschrikkelijke propagandacampagne te ontwikkelen om in een poging om haar oorlogsdoeleinden te rechtvaardigen en de bevolking daarvoor te mobiliseren. Zo nodig, zal ze niet aarzelen om de gijzelaars op te offeren en haar eigen verantwoordelijkheid af te schuiven op de "slager van Baghdad", zoals hij nu in de burgerlijke pers wordt gepresenteerd. Is het nodig te herinneren aan het schandelijke gebruik van de gijzelaars uit de Amerikaanse ambassade in Iran in 1979, waarvan zojuist bekend is geworden dat de CIA - de directeur was toen G. Bush! - daarvan gebruik heeft gemaakt om Reagan te laten herverkiezen en de militaire budgetten te verhogen (3).

Laten we geen enkele illusie hebben: in de komende conflicten zullen alle staten alle middelen inzetten, ook de smerigste, de meest barbaarse, met name de terreur en het terrorisme zullen steeds meer worden toegepast. Want onvermijdelijk zullen andere conflicten ontstaan, andere Saddams, bewapend door de grootmachten en door hen gesteund, resultaten van het kapitalisme, zullen zich in oorlogen van hetzelfde soort storten. De plaatselijke imperialistische conflicten, resultaat van de groeiende chaos waarin het wereldkapitalisme wegzakt, zullen een factor worden die deze chaos verergeren en versnellen.

DE USA WERPEN ZICH OP ALS ENIGE WERELDPOLITIE-AGENT

Op deze onherroepelijke tendens tot chaos, proberen de grote wereldmachten te reageren. Net als de Westerse landen doorgaan met het steunen aan Gorbatchov met het oog op de explosie van de nationalismes en de anarchie in de USSR, zo kunnen ze ook niet passief blijven tegenover de dreigende destabilisatie die uitgaat van het Iraakse avontuur. De unanimiteit van de grootmachten om Irak te veroordelen, is een uitdrukking van het bewustzijn van het gevaar en de wil om het uitbarsten van dit soort van conflicten tegen te gaan en te beperken. Natuurlijk niet vanwege de universele vrede, en minder nog om het welzijn van hun bevolkingen, maar om hun macht en hun greep op de wereld te bewijzen. Wat zij 'vrede' en 'beschaving' noemen, is slechts wreed en barbaars imperialisme, de macht van de sterkere over de zwakkere. Natuurlijk zijn het de Verenigde Staten, de eerste wereldmacht, die het meest vastbesloten en met de meeste kracht hebben gereageerd. De blokkademaatregelen die zijn aanvaard door de

Verenigde Naties, zijn vooral opgelegd door de USA. De Westerse militaire interventie vindt plaats onder het onbuigzame leiderschap van deze Amerikaanse macht.

De USA konden het niet laten gebeuren dat het Arabische schiereiland door oorlog werd overvallen zonder reactie van hun kant, en dat aan Saddam Hussein de controle zou worden overgelaten over de belangrijkste oliereserves van de wereld. De USA wilden vooral een halt toeroepen aan de imperialistische, avonturistische en oorlogszuchtige ambities van al degenen die in steeds grotere getale verleid zouden worden hetzelfde als Saddam Hussein te proberen.

De oppermachtige Maffia-peetvader stelt het niet op prijs dat kleine lokale gangsters denken dat ze maar alles mogen en de goede gang van zaken verpesten door rumoerige hold-ups, waarvoor hij geen toestemming heeft verleend. Bovendien kan hij niet toestaan dat zijn autoriteit en de angst die hij hen inboezemt, ter discussie worden gesteld. Vandaar de enorme Amerikaanse machtsontplooïng: niet alleen om de belediging in bloed te smoren en Irak af te straffen, en waarschijnlijk ook om zich te ontdoen van Saddam Hussein, maar ook om een voorbeeld te stellen tegenover de wereld en te proberen een halt toe te roepen aan de ontwikkeling naar chaos.

Het Amerikaanse engagement is het belangrijkste sinds de Vietnam-oorlog en het baseert zich volgens de Amerikaanse generaals op de grootste logistieke operatie sinds de Tweede Wereldoorlog. Meer dan 100.000 manschappen bevinden zich al in het Saoudi-Arabische strijdperk. Twee vliegdekschepen in de Golf van Oman en twee andere in de Middellandse Zee. De meest verfijnde bommenwerpers, de F-111 en F-117, "Stealth" genoemd vanwege hun onzichtbaarheid voor de radar, zijn gestationeerd in Turkije en in Saoudi-Arabië. Bijna 700 vliegtuigen, waaronder 500 jagers, zijn vertegenwoordigd aan de Amerikaanse kant. Talloze raketten zijn op Irak gericht. De burgerlijke journalisten, vol bewondering en popelend opgewonden bij het naderbij komen van een open oorlogsfestijn, onthullen zogenaamd geheime informatie dat offensieve kernonderzeeërs aanwezig zijn in de buurt van de vliegdekschepen. Vanuit de Golf van Oman of vanuit een positie ten westen van Cyprus zouden ze Baghdad kunnen bombarderen met een nauwkeurigheid van 500 meter. Dat is nog niets bij de kruisraketten die de eveneens presente Amerikaanse pantserkruisers kunnen lanceren, die op hun beurt doelen in Baghdad met een nauwkeurigheid van enkele meters kunnen raken. Fantastisch toch? Voor de journalisten: een wonder van effectiviteit. In werkelijkheid: een nachtmerrie.

Een nachtmerrie, want we weten heel goed dat de bourgeoisie, welke ook haar nationaliteit moge zijn, heel goed in staat is massale bombardementen op burgers uit te voeren. Omdat we heel goed weten dat de Amerikaanse bourgeoisie, met instemming van haar bondgenoten destijds, niet heeft geaarzeld om in augustus 1945 atoombommen op Hiroshima en Nagasaki te gooien op het moment dat Japan al een maand om een wapenstilstand vroeg, met als simpele reden het stoppen van de opmars van ... de USSR in het Verre Oosten (4). De Amerikaanse luchtmacht heeft haar kundigheid bewezen aan de hand van levend materiaal door in Panama (december 1989) bij voorkeur de sloppenwijken te bombarderen en 10.000 doden te maken, net als in Tripoli (maart 1986). We weten heel goed dat Bush en zijn bondgenoten de beslissing kunnen nemen om Baghdad van de kaart te vegen - met of zonder gijzelaars - om een voorbeeld te stellen, op dezelfde wijze waarop Saddam Hussein de Koerdische bevolking op gas heeft getrakteerd. Het is het kapitalisme, de beste van alle mogelijke werelden, dat miljoenen mensen in gijzeling neemt en niet aarzelt om ze, zo het dat nodig acht, op te offeren.

De wapens die zijn ingezet lopen in enorme aantallen en zijn ongelooflijk moorddadig. Bush heeft gedreigd bij het inzetten van gassen door Irak terug te slaan met de inzet van gassen en zelfs met atoomwapens. Afgrijselijkheden worden banaal en dreiging met kernwapens wordt normaal bij de huidige stand van zaken. Niemand maakt er zich nog druk om. Zelfs niet de burgerlijke pacifisten die over het algemeen slechts pacifist in vredestijd zijn en des te heviger oorlogszuchtig bij het uitbarsten van de geweldddadigheden.

Maar de schijnheiligheid en het cynisme gaan nog verder. Het schijnt zo te zijn dat de Verenigde Staten met opzet Irak de vrije hand hebben gegeven om zich in het militaire avontuur te storten. De internationale burgerlijke pers heeft informatie van die aard bekendgemaakt. Zo beweren de Franse inlichtingendiensten «dat het niet uitgesloten is dat de Amerikanen beschikten over precieze informatie die wees op Iraakse voorbereidingen op de invasie van Koeweit. (...)

Hebben ze niet van die niet geheel onverwachte gebeurtenis gebruik gemaakt, zo verklaarde een hoge functionaris, om een maandenlange militaire confrontatie te rechtvaardigen? Koesterden de Amerikanen niet in het achterhoofd de gedachte dat het beter was te wachten totdat dhr. Saddam Hussein 'in de fout zou gaan', zodat hijzelf de Verenigde Staten de gelegenheid zou geven om hem omver te werpen of op zijn minst 'geheel legitiem' de Iraakse strategische infrastructuur te vernietigen, die het regime in Baghdad waarschijnlijk binnenkort het kernwapen zal verschaffen?» (5). Waar of gelogen? Het is ongetwijfeld waar (6) en onthullend voor de zeden en gebruiken van de bourgeoisie, haar leugens, kuiperijen, het gebruik dat ze van de gebeurtenissen maakt. Als dat waar is, en het is zeker waar, dan begrijpen we nog beter het cynische gebruik dat ze maakt van de duizenden gijzelaars die Irak in zijn greep houdt om de 'publieke opinie' voor te bereiden op de directe militaire interventie.

Waar of niet waar, het doet niets af aan het feit dat, zoals we eerder zagen, Irak geen keuze had. Irak zat vastgebakken aan zo'n politiek. En de USA hebben het militaire avontuur van Saddam Hussein laten plaatsvinden, hebben het aangemoedigd en uitgebuit, bewust als ze zich waren van de situatie van toenemende chaos, bewust als ze zich waren van de noodzaak om een voorbeeld te stellen.

DE USSR: EEN IMPERIALISTISCHE MACHT VAN DE TWEEDE ORDE

Elke dag wordt het duidelijker dat de USSR vervallen is tot een macht van tweederangs betekenis. In dit conflict, ondanks het verlies van de Iraakse markt voor zijn wapenexport, had de USSR geen andere keuze dan om zich achter de politiek en de macht van de Amerikanen te plaatsen. Dat heeft de Sowjet-Unie dan ook van begin af aan gedaan, met name in de Verenigde Naties. vanuit dit oogpunt, is de houding van de Verenigde Staten ten opzichte van Gorbatchov veelbetekenend: Bush aarzelt niet om hem uit te nodigen wanneer hij dat nodig acht. Zeker, in Helsinki betracht Bush alle vormelijkheden. Maar dat moet worden gezien als een steuntje in de rug voor de breekbare macht van Gorbatchov in de USSR zelf en, uiteraard, voor zijn steun in het conflict met Irak.

De aftakeling van de economie van de USSR bereikt duizelingwekkende dieptepunten en is in toenemende mate afhankelijk van de steun van Westerse landen. Oproeren tegen tekorten nemen hand over hand toe. De afwezigheid van tabak en wodka hebben geleid tot gewelddadige rellen waarbij talloze gewonden vielen. Zelfs eerste levensbehoeften, zoals brood, beginnen te ontbreken! We zijn niet ver meer van echte hongersnoden.

De situatie van burgeroorlog waarin een groot aantal Republieken zich bevindt - bijna alle hebben ze zich soeverein of onafhankelijk verklaard - de pogroms en de slachtingen tussen nationaliteiten, de botsingen binnen de gemeenschappen zelf tussen rivaliserende milities (Armenië), zeggen veel over de toestand van wanorde en versplintering waarin de USSR zich bevindt. De hoofdzorg van de USSR is de onophoudelijke ontwikkeling van de buitenlandse chaos, met name die in het Midden-Oosten, zo dicht bij haar grenzen en haar islamitische republieken, en de weerslag die dat heeft in de vorm van een verdere verergering van de al rampzalige binnenlandse chaos. Daarom schaart de USSR zich in het conflict achter de USA. We zijn verre van de situatie waarin de USSR als hoofd van het Oostblok probeerde olie op het vuur te gieten van het minste of geringste plaatselijke conflict met het doel om een status quo ter discussie te stellen die gunstig was voor het Westerse blok.

De zwakke deelname van de USSR aan de politie-operatie in de Golf, hoewel ze het met de doeleinden daarvan helemaal eens is, laat zien hoe verzwakt haar militaire macht is. De militaire macht van de USSR moet niet worden gemeten in aantallen schepen, vliegtuigen, raketten, tanks en soldaten, maar aan het niveau van ontbinding van het 'Rode Leger' dat al niet meer in staat is intern orde op zaken te stellen (bijvoorbeeld de Armeense milities te ontwapenen). De argumenten ter rechtvaardiging van deze zwakke participatie in de Golf, verstrekt door een Russische woordvoerder («In tegenstelling tot het Amerikaanse leger, heeft het Rode Leger niet tot taak om buiten de grenzen te interveniëren en heeft het ook nog nooit gedaan») - je moet maar durven! - zegt voldoende over de onmacht van de USSR.

De oorlog in het Midden-Oosten bevestigt dat de USSR niet langer meer de rol kan spelen van hoofd van een imperialis-

tisch blok en dat ze er niet de minste eigen buitenlandse politiek op na kan houden. In minder dan een jaar is de vroegere tweede wereldmacht teruggebracht tot een lagere rang dan die van Duitsland, japan en zelfs Groot-Brittannië of Frankrijk.

DE NIEUWE IMPERIALISTISCHE ORDE: OORLOG VAN IEDER TEGEN ALLEN

De omvang van de militaire middelen die door de USA worden ingezet en de onverzoenlijke houding die ze aanneemt, getuigen van de wil om van de situatie geschapen door het Iraakse avontuur om duidelijk hun "leadership" over het geheel van de wereld te demonstreren. Japan of de Europese landen (met name Duitsland) zouden door het verdwijnen van elke dreiging uit de richting van de USSR, in de verleiding kunnen komen om op enige wijze de discipline te doorbreken die ze tot nu toe hebben betracht, en gebruik te maken van hun economische voorsprong op de Verenigde Staten, die steeds minder de concurrentie kunnen bijbenen. Het Amerikaanse krachtsvertoon komt de USA prima van pas om zich te bewijzen als belangrijkste "politie-agent" ter wereld.

Het staat nu al vast dat de Verenigde Staten versterkt ten opzichte van andere grote ontwikkelde landen uit deze plaatselijke oorlog tevoorschijn zullen komen omdat deze laatste hun onmacht bewezen zullen hebben in het zelf verzekeren van de stabiliteit in de wereld. Met de toenemende tendens tot een ontmanteling van het hele stelsel van internationale verhoudingen, valt de taak van politie-agent in een zo vitale zone, waarvan de instabiliteit niet zal verdwijnen na de afstraffing van Irak, toe aan alleen de Verenigde Staten, die daarbij niet meer rekenen op welk land dan ook. De Verenigde Staten zijn vastbesloten om een massale militaire aanwezigheid in het Midden Oosten te handhaven. De eerste officiële verklaringen spreken al van een verblijf tot tenminste 1992.

De Amerikaanse controle op deze regio van eminent strategisch belang, met de allerbelangrijkste oliereserves van de wereld, zal steeds meer toenemen. Want deze controle zal van onschatbare waarde blijken binnen het kader van de verscherping van de handelsoorlog met Europa en Japan.

En teneinde elk eventueel misverstand weg te werken, zet de Amerikaanse pers de puntjes op de 'i', gebruik makend van de onderhandelingen over het delen in de kosten van de Amerikaanse operatie "Zondebok": «Noch Duitsland, noch Japan zijn begonnen bij te dragen op een peil dat in overeenstemming is met hun behoefte aan een verzekerde olietoevoer. Natuurlijk is Bonn erg bezig met zijn hereniging. Maar Duitsland zou ongelijk hebben als het zijn schuld ten opzichte van de Amerikaanse opofferingen zou onderschatten. Dat geldt nog meer voor Tokyo.» (7)

Zoals we zien is de unanimiteit van de grote industrielanden in het veroordelen en confronteren van Irak niet het resultaat van een vreedzame goede wil, zoals de burgerlijke pers het voorstelt, maar het produkt van een krachtsverhouding waarin de Verenigde Staten hun militaire overheersing opleggen en waarin geen enkele andere grootmacht zich opwerpt tot de rol die de USSR eerder speelde, die van hoofd van een tegenovergesteld imperialistisch blok. In die zin is de unanimiteit tussen de grootmachten in de veroordeling van Irak niet het resultaat van de vrede, en ook geen factor van vrede, maar het produkt van de wedijver van imperialistische belangen en een factor ter verscherping daarvan.

Deze opgelegde unanimiteit heeft aan de Japanse en Duitse bourgeoisieën hun politieke onmacht als "economische reuzen" duidelijk gemaakt. Vandaar het toenemende aantal verklaringen van hun kant om hun Grondwetten te veranderen die ze hebben overgehouden aan hun nederlaag in 1945 en die hun strijdkrachten en hun terrein van interventie beperken. Het kan niet duidelijker zijn wat de voor de bourgeoisie de betekenis is van diplomatie en internationale politiek: het gaat om diplomatie en politiek met de wapenen, met militaire kracht. Maar zelfs als veranderingen in deze Grondwetten zijn aangebracht, zal het geld en vooral tijd kosten voordat beide landen een militaire kracht kunnen scheppen die beantwoordt aan hun imperialistische ambities, dat wil zeggen, in staat te zijn tot een concurrentie met de USA op dit terrein.

HET KAPITALISME DUWT DE MENSHEID IN HET RAVYN VAN HET BARBARENDOM

Op het moment van schrijven van dit artikel, heeft zich sinds de tweede augustus, het moment van de invasie van Koeweit, geen enkel feit voorgedaan dat

in tegenspraak is met de dynamiek in de richting van een Amerikaans militair optreden tegen Irak of die tendens afremt. Alle diplomatieke stappen lijken duidelijk wat ze zijn: oorlogsvoorbereidingen. Trouwens, elk aanbod tot onderhandelingen van de kant van Saddam Hussein is door Bush verworpen met de eis dat het Iraakse leger zich uit Koeweit terugtrekt. Het is tot deze prijs, en zelfs dat is niet zeker, dat oorlog voorkomen zou kunnen worden. Deze terugtrekking zou voor Saddam Hussein politieke zelfmoord betekenen, en ongetwijfeld ook zelfmoord in de letterlijke zin. Het is moeilijk te zien hoe hij zich zou kunnen voegen in het 'Diktat' van de grootmachten. Hij kan slechts voorwaarts in zijn avontuur.

Een eerste tijd zal de interventie van de Verenigde Staten een halt toeroepen aan de destabilisatie van het Midden-Oosten. Maar slechts een halt aan de groeiende tendens tot de "Libanisering" van de regio, en niet een omkering daarvan. Op dezelfde wijze zal de interventie een halt toeroepen aan het uitbreken van dit soort conflicten in de wereld, maar ook hier, zonder erin te slagen de tendens om te keren. Want de terugkeer tot de orde, hun orde, die de USA zullen opleggen, zal zijn gebaseerd op militair geweld. En uitsluitend op militair geweld. Maar een orde op basis van terreur is nooit geheel stabiel, en nog minder is dat nu het geval, in een periode van wereldwijde rampzalige economische crisis en van toenemende plaatselijke spanningen. De toekomst is aan het uitbreken van plaatselijke en burgeroorlogen. En die toekomst is nabij. Deze toekomst is zelfs grotendeels al werkelijkheid.

Er zijn talloze conflicten. Aan de Pakistaans-Indiase grens vinden regelmatig militaire confrontaties plaats. En beide landen beschikken al over de atoombom... De moordende oorlog in Afghanistan wordt ononderbroken voortgezet. In Cambodja. In Libanon. De lijst is lang. Dàt is kapitalisme.

In Liberia is de bevolking al maandenlang overgeleverd aan de terreur (2.000 Ghanezen zijn in gijzeling genomen), verkrachting, beroving en massaslachtingen door gewapende bendes, meestal in stamverband, dronken van het bloed en het moorden. En dat alles wordt dapper geregistreerd door Westerse media en een Amerikaans flottielje dat voor anker licht in de Golf van Monrovia. Maar Liberia vertegenwoordigt geen economische en strategische belangen zoals het Midden-Oosten.

In feite is een groot deel van Afrika door de Westerse bourgeoisieën aan zijn lot overgelaten. Het toenemende verlies aan belangstelling van de grootmachten voor de situatie van chaos die in Afrika overheerst, is veelbetekenend voor hun cynisme aan de ene kant en hun onmacht om het wegglijden in ontbinding tegen te gaan, anderzijds.

Want Afrika is een goed voorbeeld van wat het bij levende lijve wegrottende kapitalisme ons te bieden heeft. Het oproer, de slachtingen, de steeds talrijkere oorlogen, bijna altijd van tribale aard, nemen hand over hand toe: in Liberia, zoals we hebben gezien, maar ook in Soedan, in Ethiopië, in de oude Franse koloniën, in Zuid-Afrika zelf staan de aanhangers van Mandela tegenover de aanhangers van Buthelezie, enzovoort. We zouden kunnen herinneren aan de hongersnoden, de epidemieën van ziektes die bijna verdwenen waren (zoals malaria), en nieuwe zoals Aids, enzovoort. Maar is dat niet wat ook al plaatsvindt in vele Aziatische landen, zelfs in de USSR? Dàt is het enige vooruitzicht dat het kapitalisme ons nu kan bieden.

Deze val in het ravijn van de zwartste ellende, gaat samen met een ontbinding van alle waarden van morele aard die het kapitalisme zich kon permitteren. We zien dat heel duidelijk in het Midden-Oosten conflict. De brutaliteit, de schijnheiligheid, de leugen en de corruptie op alle niveaus, het gangsterdom en de chantage op wereldschaal op het leven van miljoenen mensen, het blinde terrorisme, de sluipmoord zijn verheven tot hoogste regeringsprincipes. Het zijn zelfs de kenmerken van de gevestigde staatsman: hij die miljoenen mensen in gijzeling neemt, heet een groot strateeg te zijn. Nog meer gerespecteerd en hoog geacht wordt wie niet aarzelt om diezelfde gijzelaars op te offeren op het altaar van de burgerlijke principes en het recht.

Of het nu op het economische, het sociale of ideologische vlak is, zelfs op het niveau van de moraal en haar principes, dit systeem is bankroet en sleept de mensheid in steeds snellere vaart in de economische en oorlogsrampspoed.

DE WERELDARBEIDERSKLASSE IS DE ENIGE KRACHT DIE EEN ANDER PERSPECTIEF TE BIEDEN HEEFT

«Ze (de heersende klassen) zijn zo ver gekomen, dat heden ten dage het dilemma, waarvoor de mensheid staat, is: on-

dergang in de anarchie of redding door het socialisme. (...) En zo is het gekomen dat, dat wij de waarheid, die juist Marx en Engels voor de eerste maal als wetenschappelijke grondslag van het socialisme hebben uitgesproken in het grote document, in het 'Communistisch Manifest': Het socialisme zal een historische noodzakelijkheid worden, thans in de strikte zin van het woord beleven (...) niet alleen omdat het proletariaat niet meer bereid is te leven onder de voorwaarden, die de kapitalistische klassen het te bieden hebben, maar omdat, als het proletariaat zijn klasseplichten niet vervult en het socialisme niet verwezenlijkt, ons allen tezamen de ondergang wacht.» (8)

Tweeënzeventig jaar later, hebben deze woorden van Rosa Luxemburg hun volle actualiteit behouden. Ze zouden nu geschreven kunnen zijn. Alleen de wereldarbeidersklasse, het proletariaat, kan door het kommunisme het enige alternatieve perspectief bieden voor de huiveringwekkende stuiptrekkingen van het wegrottende kapitalisme.

De verschrikkelijke open recessie die in de Verenigde Staten is begonnen zal door de weerslag daarvan op de wereldeconomie voor het hele wereldproletariaat en met name voor dat van de geïndustrialiseerde landen van Europa nog scherpere aanvallen op hun levensomstandigheden betekenen: miljoenen ontslagen, dalende lonen, verslechterde arbeidsomstandigheden als nog nooit, enzovoort, die nog zullen komen boven op de drastische verslechteringen van zijn situatie die het al heeft moeten ondergaan, met name die van de laatste maanden. Bovendien profiteert de wereldbourgeoisie van het conflict in het Midden-Oosten om deze offers te doen aanvaarden in naam van de nationale eenheid en ... de 'olie'-crisis. Dat hebben ze al twee keer eerder geflikt! Het is duidelijk: de arbeiders zullen de rekening betalen van de militaire interventie, de arbeiders in uniform die in het Iraakse leger dienst doen, maar ook de arbeiders van de Westerse landen.

De arbeidersklasse mag niet toegeven aan de sirenengezangen van de nationale eenheid en de verdediging van de kapitalistische economie. Ze mag de bourgeoisie niet volgen en deelnemen aan het conflict tegen Irak. Dit conflict is geen conflict van de arbeidersklasse. Ze heeft daarin alles te verliezen en niets te winnen. Haar strijd, het enige terrein waarop ze kan vechten, is die van de strijd tegen het hele kapitalisme, de strijd tegen de economische aanvallen, de bezuinigingen en de opofferingen, tegen de logica van het kapitaal die slechts voert tot ellende en oorlog, overal ter wereld, maar ook tegen de nationale eenheid, tegen de verdediging van de natie en van de burgerlijke democratie in alle landen.

Nu, een jaar na de ontwrichting van het stalinisme en de ineenstorting van het Oostblok, na de enorme propaganda over de overwinning van het kapitalisme en de vrede, is het voor elke arbeider duidelijk dat het wereldkapitalisme onherroepelijk bankroet is. Het is even duidelijk dat het kapitalisme in verval onvermijdelijk tot de imperialistische oorlog leidt. Crisis en oorlog zijn twee momenten van het kapitalisme die elkaar aanvullen en elkaar versterken. Twee kanten van een medaille. Het historisch nieuwe feit is dat het kapitalisme bovendien in staat van ontbinding is geraakt en de mensheid meesleept in een ontwikkeling waarin oorlog en crisis steeds meer met elkaar verstrengeld raken.

Hoe langer de doodstrijd van het kapitalisme duurt, des te rampzalige de schade is die overal wordt aangericht. De voortgang van de ontbinding van de maatschappelijke verhouding, die het kapitaal ís, legt een steeds zwaardere hypotheek op het perspectief zelf van de proletarische revolutie en de toekomstige opbouw van het kommunisme. De toenemende massale vernietiging van produktiekrachten, fabrieken, machines, arbeiders die uit het produktieproces worden gestoten, de vernietiging van het milieu, van het platteland, de chaotische groei van krottensteden waarin miljoenen mensen worden gedumpt en in afgrijselijke omstandigheden wonen, meestal zonder werk, de versplintering en vernietiging van de sociale verhoudingen, de schade aangericht door nieuwe epidemieën, door drugs, honger, oorlogen - we vergeten vast van alles - al deze drama's en rampen zullen de opbouw van de kommunistische maatschappij bemoeilijken.

De inzet wordt steeds dramatischer. Het proletariaat beschikt niet over een eindeloze tijd om zijn historische taak te vervullen. Het alternatief is overwinning van de proletarische revolutie of vernietiging van de mensheid. Voor het proletariaat is er geen andere weg dan de vernietiging van het kapitalisme en de opbouw van een andere maatschappij waarin honger, oorlog en uitbuiting verdwenen zullen zijn.

De weg naar de kommunistische maatschappij zal lang en moeilijk zijn. Maar er is geen andere.

RL. 4-9-'90

(Eerder verschenen in *Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, nr.63 en in *Wereldrevolutie* nr. 45.

NOTEN

(1) Zie het artikel over de crisis in dit nummer.

(2) Lenin «Resolutie over "Het pacifisme en de leuze van de vrede" van de Conferentie van de afdelingen van de RSDAP in het buitenland, maart 1915».

(3) Een oud-lid van de CIA heeft onlangs verklaringen afgelegd (waarvan verslag is gedaan in kranten in meerdere landen: "Liberation" in Frankrijk, "Cambio 16" in Spanje) waarin sprake is van geheime overeenkomsten tussen de CIA en de Iraanse autoriteiten van destijds, om de gijzeling lang genoeg te laten duren om de nederlaag van Carter in de verkiezingen te verzekeren...

(4) Zie de "New-York Times" en "Le Monde Diplomatique" van augustus 1990.

(5) "Le Monde" 29-8-1990.

(6) Het zou niet voor het eerst zijn dat de Amerikaanse bourgeoisie op deze wijze opereert. Zo heeft de Amerikaanse bourgeoisie, op veel grotere schaal, al eerder haar toekomstige vijand een handje geholpen met het zetten van de eerste stap in een onvermijdelijk geworden oorlog en zich zo te presenteren als de 'agressor': de Japanse aanval van 8 december 1941 tegen de Amerikaanse vloot in de Stille Oceaan, met als ligplaats Pearl Harbour (Hawaï), die leidde tot de officiële deelname van de Verenigde Staten aan de Tweede Wereldoorlog. Achteraf is onomstotelijk bewezen dat de Amerikaanse president Roosevelt alles in het werk heeft gesteld om Japan zover te krijgen een dergelijk initiatief te nemen, met name door het aantal middelen ter verdediging van de vlootbasis tot een minimum terug te brengen (bijna alle Amerikaanse soldaten hadden verlof gekregen) terwijl hij zeer goed wist dat Japan zich voorbereidde om tot de oorlog over te gaan. De Japanse aanval op Pearl Harbour zou het mogelijk maken om rond Roosevelt de 'nationale eenheid' voor de oorlog te vormen en het verzet tegen deze politiek, zowel binnen de Amerikaanse bevolking als binnen bepaalde sectoren van de Amerikaanse bourgeoisie, tot zwijgen te brengen.

(7) «As for Germany and Japan, neither has begun to contribute at a level equal to its need for secure oil supply. To be shure, Bonn is preoccupied with reunification. Yet Germany would be shortsighted to underestimate its debt to America's sacrifice. That is even more true for Tokyo» ("The New-York Times" aangehaald in "International Herald Tribune" van 31-8-1990).

(8) Rosa Luxemburg "Ons Program en de politieke situatie" december 1918, Amsterdam, (Pegasus) 1973, blz. 21.

PLATFORM EN MANIFEST VAN DE IKS

IKS-brochure 75 blz. ƒ 8,00 / Bfr.100

«De arbeidersklasse is de enige klasse van de maatschappij die, zowel objectief als subjectief, in staat is de nieuwe produktiewijze in te stellen die het kapitalisme moet opvolgen: het kommunisme. De huidige heropkomst van de proletarische strijd laat zien dat het perspectief van het kommunisme, naast een historische noodzakelijkheid, ook een mogelijkheid geworden is.

De inspanning die de arbeidersklasse moet leveren om zich de middelen te verschaffen voor een zegevierende strijd tegen het kapitalisme is echter nog ontzaglijk. Als voortbrengsel van, en aktieve kracht binnen deze inspanning dragen de revolutionaire stromingen en elementen die opkomen sinds het begin van de proletarische heropleving een enorme verantwoordelijkheid binnen de ontwikkeling en uitkomst van de strijd. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen moeten zij zich organiseren rond de klassegrenzen die definitief getrokken werden door de opeenvolgende ervaringen van het proletariaat en die elke aktiviteit en tussenkomst binnen de klasse moeten leiden.

Slechts één oplossing voor de barbaarse oorlogsspiraal

ONTWIKKELING VAN DE KLASSESTRIJD

Het jaar 1991 begint met de dreiging van een verschrikkelijke moordende oorlog met massale directe betrokkenheid van het leger van de eerste kapitalistische wereldmacht, de USA. 1991 Begint met een duikvlucht van de wereldeconomie in de open recessie, met enorme aanvallen op de arbeidersklasse van de industrieel ontwikkelde landen, met een steeds weerzinwekkendere ellende, niet alleen in de "Derde Wereld", maar ook in de landen van het voormalige Oostblok, met de door de hongersnood geteisterde USSR op de eerste plaats.

De wereld kent geen 'nieuwe internationale orde' maar bevindt zich ten volle in het hoogste stadium van het verval van het kapitalisme, de ontbinding (1). In het middelpunt van de maalstroom van het barbarendom woedt de oorlog van elk land tegen alle andere, met de USA op de eerste plaats, vastbesloten om hun wereldheerschappij over de bestaande "orde" te verdedigen met alle militaire middelen waarover ze beschikken.

DE GOLFOORLOG, NAAR DE AFSLACHTING

Op het moment van schrijven heeft Baker, de tweede staatsman van Amerika, zojuist zijn rondreis langs de staatshoofden van Saoudi-Arabië, Syrië, de USSR, Frankrijk beëindigd. Overal heeft hij de vastberadenheid van de Verenigde Staten tegenover Irak in de 'Golfcrisis' naar voren gebracht. Bush komt zojuist aan uit Tsjecho-Slowakije waar hij zijn oproep heeft herhaald om de Verenigde Staten in hun militaire kruistocht te volgen en te steunen. Het Amerikaanse leger houdt grote manoeuvres. Het aantal soldaten wordt opgevoerd tot bijna 400.000. Honderdduizenden Iraki bevinden zich aan het front onder een ijzeren discipline. Het Israëlische leger staat op voet van oorlog en al de legers, politiemachten en milities in de regio zijn in staat van paraatheid. Het Midden-Oosten staat aan de vooravond van een nieuwe slachtpartij, van een ongekende uitbarsting van gewelddadigheden.

Volgens de propaganda over het einde van de 'Koude Oorlog' zou een 'nieuw vreedzame wereldorde' beginnen. Daarentegen wordt de oorlog op alle niveaus opgestookt en nemen de chaos in de internationale situatie en de ontbinding van het kapitalistische systeem hand over hand toe.

'Ontwapening?'. We zien een nog effectievere wapenwedloop die nog meer afgestemd is op de 'moderne' oorlogsvoering. Daarbij wordt onbruikbaar materieel afgedankt. De belangrijkste landen die deelnemen aan de zogenaamde 'ontwapeningsaccoorden' en '-conferenties' zijn steeds meer direct betrokken in gewapende conflicten, de Verenigde Staten als het machtigste land voorop.

'Vrede?'. We zien een toename van conflicten, de directe en massale oorlogsdeelname van het Amerikaanse leger, het naar het slagveld zenden van troepen en militair materieel van verschillende landen, de industrieel ontwikkelde inbegrepen, in aantallen die we tientallen jaren lang niet meer hebben meegemaakt. En als ondergrond een wereldbrede recessie (2).

De 'internationale gemeenschap'?. We zien het uiteenvallen in gekibbel en tegenstribbelingen van de oude 'bondgenoten' van de Verenigde Staten, die vroeger een 'Westers Blok' vormden, dat nu op de mesthoop van de geschiedenis is beland.

DE AARZELINGEN VAN DE INDUSTRIEEL ONTWIKKELDE LANDEN

Van de scheuren in de anti-Iraakse coalitie naar ieder land voor zich

Terwijl de Verenigde Staten er in augustus 1990 nog in slaagden een schijneenheid van de 'internationale gemeenschap' naar voren te brengen door de 'Golfcrisis' tegen de 'gek Saddam' te ontketenen, heerst nauwelijks twee maanden later in de zogenaamde 'gemeenschap' het principe "ieder voor zich".

De vrijlating van alle Franse gijzelaars eind oktober 1990 op initiatief van Saddam Hussein, zonder dat onderhandelingen zichtbaar waren, heeft de waarde bewezen van de vastbeslotenheid van de 'bondgenoten' van de USA en het 'nieuwe besluit' van enkele dagen later om ... «niet afzonderlijk met Irak te onderhandelen». Cheysson, de vroegere Franse minister van Buitenlandse Zaken, heeft blijkbaar 'contacten' gehad met zijn Iraakse tegenhanger. Vervolgens heeft Baghdad een hele reeks van politieke personen van het hoogste kaliber ontvangen, die openlijk zijn komen onderhandelen over de vrijlating van gijzelaars, en in het geniep ook vast over andere zaken: Willy Brandt, ex-kanselier van de BRD, voorzitter van de 'Socialistische Internationale' en vredesnobelprijswinnaar, Nakasone, ex-premier van Japan, Primakov, de speciale adviseur van Gorbatchov, de Chinese minister van Buitenlandse Zaken, ex-premiers van kleinere landen, Denemarken, Nieuw-Zeeland, parlementaire delegaties uit Italië, Ierland en andere.

Deze bonte stoet is niet het resultaat van individuele initiatieven. Brandt maakte zijn reis met de zegen van Kohl. De Chinese minister ondernam duidelijk een officiële missie. Cheysson is niet teruggefloten toen hij zijn mond voorbijpraatte over het werkelijke karakter van zijn reis. Ook was niets meer te merken van de algemene afkeuring die de reis in de zomer van 1990 begeleidde van een Kurt Waldheim om Oostenrijkers proberen vrij te krijgen. Het gaat ook niet om een taakverdeling waarbij de Verenigde Staten de rol van de 'kwaaie' en de andere landen ten opzichte van Irak de 'goeie' spelen. De Amerikaanse en de Engelse reacties bewijzen dat dit niet het geval is. De harde herhaling van de weigering om met Irak te onderhandelen, de onverzoenlijke en vastbesloten kritieken van Bush, Thatcher en Baker wijzen er op dat de meningsverschillen binnen de UNO-coalitie wel degelijk reëel zijn.

De 'voorkeursbehandeling' die Irak aan een zeker aantal landen heeft gegund, m.n. aan Frankrijk, was niet cadeau. Ze moest een wig drijven tussen de verschillende 'bondgenoten' van de anti-Iraakse coalitie. Wanneer Saddam Hussein zo'n handeltje heeft opgezet vanuit zijn voorraad aan gijzelaars in ruil voor de komst van deze of gene politicus van naam, dan is het omdat hij zich wel degelijk bewust was van het bestaan van tegenstellingen tussen de verschillende landen. En deze politiek heeft een zeker succes gehad.

Terwijl de Verenigde Staten de Veiligheidsraad van de UNO vragen om een resolutie aan te nemen, waarin «het gebruik van geweld» wordt toegestaan, leidt het verzet van Frankrijk, de USSR en China, permanente leden van de Raad, er toe dat deze uiteindelijk wordt afgezwakt tot een resolutie die oproept tot ... «versterking van het embargo»! Terwijl de Verenigde Staten, trouw gesecondeerd door Groot-Brittannië, voortdurend hun militaire potentieel in de Golf versterken en steeds dreigendere taal uitslaan, gaat Frankrijk tijd rekken, trekt het zijn troepen van het front terug, gooit het het opnieuw over de diplomatieke boeg met Mitterrands toespraak voor de UNO en de top Gorbatchov-Mitterrand en de eerste verklaring sinds het begin van de crisis door Rocard, de premier, dat het noodzakelijk is om «alle middelen tot onderhandeling aan te grijpen». Japan en Duitsland blijven zwijgen.

Voorbij is de tijd dat de 'vrije wereld' een eenheid vormde. De gebeurtenissen van oktober 1990 zijn de eerste geweest van een hele reeks die past bij de nieuwe omstandigheden die zijn ontstaan door het verdwijnen van het Russische Blok in 1989: het verdwijnen van het 'Westerse Blok', de versnelling van de ontbinding, van de tendens van ieder voor zich van alle kapitalistische staten, van de strijd van ieder land tegen alle andere, en als belangrijkste van dit alles, het onderling overhoop liggen van de belangrijkste geïndustrialiseerde landen.

De wet van de sterkste

De Verenigde Staten zijn bereid op te treden zonder met wie dan ook rekening te houden: buiten de VN, achter de rug om van hun 'bondgenoten'. Wanneer de Amerikaanse bourgeoisie klaar is voor de oorlog tegen Irak, met opoffering van

duizenden «boys and girls», dan is dat niet wegens Koeweit of ter verdediging van het 'Volkerenrecht' maar om hun spierballen te laten rollen en hun vastberadenheid te demonstreren tegenover de andere meest industrieel ontwikkelde landen. De Franse bourgeoisie bijvoorbeeld is verdreven uit haar traditionele invloedszones in het Midden-Oosten, op de eerste plaats uit Irak, en ook uit Beiroet, waar de Verenigde Staten groen licht gaven aan Syrië voor een annexatie van Libanon, die even gewelddadig en moorddadig was als Saddam Hussein's invasie van Koeweit.

Op alle vlak neemt het aantal verslechteringen in de relaties toe:

- oplossing van het geheime netwerk ter controle en beïnvloeding dat de Verenigde Staten na de Tweede Wereldoorlog hadden opgebouwd (het 'schandaal' rond «Gladio» in Italië, maar ook in België, in Frankrijk, in Nederland, in Duitsland);
- het 'Diktat' van de USA in de GATT-onderhandelingen, over de subsidiering van de Europese landen van hun agrarische sector;
- het hand over hand toenemen van 'affaires' rond 'industriële spionage' m.b.t. vooral Japan, maar ook Frankrijk, enzovoort.

Dit alles zijn nog maar kleinigheden vergeleken met de enorme belangentegenstellingen die met de verdubbelde economische en handelsoorlog als resultaat van de hevige versnelling van de crisis, gaan ontstaan tussen de grootste geïndustrialiseerde landen.

De tegenstelling tussen de USA, gesecondeerd door Groot-Brittannië, en de anderen

Heel de vroegere politiek-militaire en geo-strategische krachtsverhoudingen zijn met het instorten van het Russische imperialistische blok overhoop gehaald. Deze situatie leidde niet alleen een periode in van totale chaos in de landen en regio's van het vroegere Russische blok, maar heeft ook overal elders de tendens tot chaos aangewakkerd. Op deze wijze wordt de kapitalistische wereldorde in zijn geheel, waarvan de Verenigde Staten het meeste profijt trekt, bedreigd. De USA hebben als eerste gereageerd. De USA heeft in augustus 1990 de 'Golf-crisis' opgeroepen, niet alleen om definitief voet aan de grond te krijgen in de regio, maar ook en vooral om een voorbeeld te stellen aan ieder die hun overheersende positie als wereldsupermacht ter discussie zou willen stellen. Deze laatste factor bepaalt ook hun vastberadenheid.

Voor de USA is de situatie duidelijk. Hun nationale belang als (bij verre) de eerste wereldmacht, identificeert zich geheel met het globale belang van het kapitaal met betrekking tot de ontbinding en de daaruit volgende ineenstorting van het gehele stelsel van internationale verhoudingen. Onder de grootmachten is Groot-Brittannië het enige land dat een trouwe toeverlaat voor de Verenigde Staten is geweest, door het feit van de traditionele oriëntatie van haar buitenlandse politiek, van haar belangen in Koeweit, en vooral door het feit van haar bijzondere ervaring (in de 19de eeuw) met het wereld-«Leadership», die haar beter dan de andere grootmachten in staat stellen de inzet van de huidige situatie te begrijpen.

Voor de overige landen is de toestand echter veel tegenstrijdiger. Allemaal hebben ze belang bij het afremmen van de tendens tot ontbinding. Dat motief bepaalt de unanieme veroordeling van de invasie van Koeweit. Maar hun eigenbelang staat echter niet toe dat de USA hun overheersing nog verder versterken ten koste van hun belangrijkste concurrenten.

De militaire operatie die de USA zijn aangegaan moest zogenaamd leiden tot vrede in het Midden-Oosten. Deze oorlog zou in de ogen van alle landen gerechtvaardigd zijn omdat zo de orde van de grote 'democratieën' en de 'vrijheid' zou worden gehandhaafd. Maar het 'Golf-conflict' smeedde geen eenheid tussen de 'democratische' grootmachten. Het is tegendeel het begin van hun uiteenvallen geworden.

In feite zitten deze landen in een val. De Verenigde Staten willen van aanvang af aan al door de rol van politie-agent te spelen tegenover een achterlijk land van tweede orde, niet slechts de chaos binnen de perken houden, die zich ontwikkelt in de 'Derde Wereld', maar ook de chaos die dreigt te ontstaan tussen de industrieel ontwikkelde landen onderling. De USA willen niet slechts de ambities van de perifere landen beteugelen, maar ook en vooral die van de centrale landen. Deze laatste hebben natuurlijk ook belang bij het eerste doel van de Verenig

de Staten, maar helemaal niet bij het tweede.

Door hun militaire overmacht te demonstreren, laten de USA de relatieve zwakte van de anderen zien. De Amerikanen hebben van begin af aan hun troepen gezonden zonder te wachten op de instemming van de 'bondgenoten', die meer onder druk dan uit overtuiging zich achter de Verenigde Staten hebben geschaard. Zolang het optreden tegen Irak de vorm aannam van een blokkade of een diplomatiek isolement, konden ze voorwenden een rolletje te spelen en zo hun bijzondere belangen najagen. Daarentegen kan het militaire offensief slechts de enorme superioriteit van de Verenigde Staten en de betrekkelijke onmacht van hun bondgenoten onthullen.

Deze landen zijn nu niet in staat, en nog voor lange tijd niet, om op het politiek-militaire vlak met de Verenigde Staten te concurreren. Japan en Duitsland lijden onder een belangrijke achterstand op het militaire vlak. De Franse strijdmacht bestaat slechts als manschappen en materieel die totaal geïntegreerd zijn in het Amerikaanse militaire systeem, zoals blijkt uit de beklagenswaardige Franse presentie in Saoudi-Arabië, die totaal afhankelijk is van dekking door de Verenigde Staten. Het moment is dus gunstig voor de Verenigde Staten. Irak heeft de gelegenheid geboden en, zoals nu publiek geheim is (3), de Verenigde Staten, die op de hoogte waren van de Iraakse voorbereidingen op de invasie van Koeweit, hebben Irak zijn gang laten gaan, zo niet meer dan dat.

De USA, politie-agent van het Midden-Oosten, van de wereld

De algemene context waarin de eerste wereldmacht zich bevindt, drijft deze noodgedwongen tot oorlog, tot de verdediging van haar hegemonie tegen de ineenstorting van hele delen van het kapitalisme. Plaatselijke bourgeoisieën, regionale imperialismes bevinden zich in de wurggreep van de crisis en zijn genegen om zich in militaire avonturen te storten die de 'Pax Americana' in gevaar brengen. De Verenigde Staten zijn vanaf het begin af aan vastbesloten geweest om te verhinderen dat Irak bij het einde van de oorlog Iran-Irak met zijn militaire macht het 'evenwicht' in de regio zou doorbreken. Door dit militaire 'evenwicht' tussen de verschillende landen kunnen de USA immers hun controle versterken onder het mom van 'bemiddeling'.

De Verenigde Staten weten dat ze om hun controle op de wereldeconomie te behouden op een moment van economische ineenstorting, ze hun militaire kracht moeten gebruiken. De USA hebben in de vorige decennia na het einde van de Vietnam-oorlog tegen de Russische rivaal vooral het economische wapen gebruikt. Gegeven de huidige economische ineenstorting, moeten de USA steeds meer op hun militaire suprematie teruggrijpen om hun 'Leadership' over het kapitalistische wereldsysteem te behouden.

ÉÉN ENKELE OPLOSSING: DE KLASSESTRIJD

De oorlog USA-USSR zal niet gebeuren. Maar de 'oorlogslogica' van nu bewijst dat de imperialistische uitbarstingen niet ophouden. Ze dreigen nu het Midden-Oosten in vuur en vlam te zetten. En het is nog maar het begin van een reeks van gewapende conflicten en militaire operaties, van 'etnische' oorlogen of 'nationale' slachtpartijen.

In de meer industrieel ontwikkelde landen wordt de arbeidersklasse niet geconfronteerd met een algemene mobilisatie zoals dat het geval was in de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Ze is niet militair ingekaderd zoals het proletariaat in Irak en in andere landen die nu oorlog voeren. Maar de arbeidersklasse van de geïndustrialiseerde metropolen staat niet meer ver van de oorlog in het Midden-Oosten, van de totale onevenwichtigheid van deze regio, de enorme vernietigingen die de escalatie van deze oorlog zal betekenen, het bloedbad dat het kapitalisme zal aanrichten voor het handhaven van een restje aan internationale 'orde'. Het proletariaat van de metropolen zal nog niet met zijn leven in de loopgraven of onder bombardementen moeten betalen. Het zal wel als eerste de rekening krijgen gepresenteerd van de kapitalistische 'ordehandhaving' in de vorm van een verdubbeling van de aanvallen op zijn levensomstandigheden. Versterkte uitbuiting, inflatie, werkloosheid, loonsverlagingen, verlaging van uitkeringen en oudedagsvoorzieningen, 'flexibiliteit' van werkuren, voortdurende verlaging van het peil van de gezondheidszorg, het vervoer, de huisvesting, onderwijs, kort-

om economische aanvallen zonder weerga sinds de Tweede Wereldoorlog.

Een algemene mobilisatie onder de nationale vlag staat in de centrale landen niet op de agenda want het proletariaat heeft in zijn verdedigingsstrijd van de jaren '80 tegen de bezuinigingen, in de pogingen tot uitbreiding en het zelf in handen nemen van de strijd geen massale en beslissende nederlaag geleden. Maar de zware prijs die nu al wordt betaald in de vorm van het bloed van de proletariërs die direct zijn betrokken in de imperialistische slachtpartijen, kondigt de gevaren aan die het proletariaat van de grote industriële concentraties bedreigen.

De arbeidersklasse heeft in de afgelopen twintig jaar het gevaar van de totale vernietiging van de aarde door de inter-imperialistische holocaust kunnen afwenden, vooral door de belangrijke internationale arbeidersstrijd van de jaren 1968-1975, 1978-1981 en 1983-1989. Nu het kapitalisme in staat van ontbinding is, bij levende lijve wegrot, is de dreiging van totale vernietiging meer dan ooit aanwezig. Door het feit dat er geen 'evenwicht door afschrikking' blijft voortbestaan, is er zeker niet meer 'evenwicht' dan tijdens de aanwezigheid van twee supermachten. Maar de 'afschrikking' blijft voortbestaan en zal op alle vlak erger worden.

Het alternatief «Socialisme of Barbarendom» staat meer dan ooit op de agenda. Het kapitalisme gaat niet vanzelf dood. Het heeft geen einde kunnen maken aan de mensheid door de thermo-nucleaire flits. Maar zijn eigen dynamiek leidt ertoe dat het voortbestaan van het kapitalisme een grenzeloos schrikbewind over de mensheid uitoefent, met hetzelfde resultaat als de Derde Wereldoorlog.

Deze rampzalige gang van zaken, die wordt veroorzaakt door het voortbestaan van de kapitalistische produktieverhoudingen in de wereld, kan slechts worden afgewend door de ontwikkeling van de klassestrijd van het proletariaat, door een strijd die zich bewust is van de eigen kracht als sociale klasse, tegengesteld aan alle particuliere belangen van de overige klassen en lagen in de maatschappij. Deze bewuste strijd ter verdediging van eigen proletarische belangen is de enige kracht die in staat is de politieke macht van het kapitalisme op wereldschaal te vernietigen, die de 'orde' van deze stervende wereld bewaart.

Alleen de strijd van het proletariaat, arbeidersstrijd - internationaal en op de eerste plaats in de grote geïndustrialiseerde landen - kan de gewapende arm van het wereldkapitalisme tegenhouden. De eigen dynamiek van het kapitalistische systeem kan slechts tot barbaarse oorlogen leiden. Er kan geen 'vrede' bestaan in het kapitalisme, nu nog minder dan ooit in de afgelopen twintig jaar.

JM, 18 november 1990.

Eerder verschenen in *Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, nr.64.

(1) Zie «De ontbinding, hoogste stadium van het verval van het kapitalisme» in dit nummer.
(2) Zie de artikelen «'Oliecrisis'...» en «Militarisme en ontbinding» in dit nummer.
(3) Zie «Perzische Golf: Kapitalisme is oorlog» in dit nummer.

Onze pers is ook verkrijgbaar in volgende BOEKHANDELS:

Amsterdam:
- Atheneum, Spui 14;
- 't Fort van Sjakoo, Jodenbreestraat 24;
- Pegasus, Leidsestraat 25;

Antwerpen:
- Monignystraat 2;
- Groene Waterman, Wolstraat 2;

Arnhem:
- Ongebonden, Bovenbeekstraat 3;

Beverwijk:
- Lynx, Baanstraat 5;

Brussel:
- La Borne Agasse, Atheneumstraat 13;
- FNAC, City 2;

Dordrecht:
- Zwartboek, Grotekerksbuurt 1;

Gent:
- De Brug, Phoenixstraat 1;
- De Brug, Rijhovelaan 1;
- FNAC, Veldstraat 88;

Den Haag:
- Ruward, Spui 131;
- De Rooie Hond, Prins Hendrikstraat 138;

Leiden:
- Manifest, Hooglandsekerkgracht 4;

Nijmegen:
- De Oude Mol, Van Broeckhuysenstraat 34;

Utrecht:
- De Rooie Rat, Oude Gracht 65.

DE ONTBINDING ALS HOOGSTE STADIUM

VAN HET VERVAL VAN HET KAPITALISME

De ineenstorting van het imperialistische Oostblok heeft ons opnieuw laten zien, dat het kapitalisme in een nieuwe fase van zijn vervalperiode is gekomen: het stadium van de algehele maatschappelijke ontbinding. Zelfs al voordat de gebeurtenissen in het Oostblok plaatsvonden, benadrukte de IKS het belang van dit verschijnsel (zie Internationale Revue no. 57 engels-, frans-, spaanstalige uitgave). Het is het begin van een periode van een ongeëvenaarde instabiliteit. Het verplicht de revolutionairen om extra veel aandacht te besteden aan de analyse van dit verschijnsel, ze moeten de oorzaken en de gevolgen analyseren en duidelijk maken wat er op het spel staat in deze nieuwe historische situatie.

1) Alle eerdere produktiewijzen hebben perioden van opkomst en verval doorgemaakt. De eerste fase correspondeert met een samengaan van de manier waarop de produktie is georganiseerd met het ontwikkelingsniveau van de maatschappelijke produktiekrachten. In de tweede fase manifesteert zich het feit dat de produktiewijze de ontwikkeling van de produktiekrachten belemmert. In tegenstelling tot wat de Bordigistische stroming beweert, vormt het kapitalisme geen uitzondering op deze regel. Sinds het begin van deze eeuw, met name sinds de Eerste Wereldoorlog, hebben de revolutionairen laten zien, dat het kapitalisme haar vervalfase is ingegaan. Het is echter niet voldoende om zich tevreden te stellen met de constatering dat het kapitalisme simpel de voetstappen van eerder produktiewijzen navolgt. Het is belangrijk om de verschillen tussen het verval van het kapitalisme en het verval van de eerdere maatschappijvormen te benadrukken. In feite is de vervalfase van het kapitalisme, zoals we die nu al meemaken sinds de eeuwwisseling, een periode van "superverval". Het verval van het kapitalisme bevindt zich op een geheel ander niveau dan het verval van, bijvoorbeeld, het feodalisme of het aziatisch despotisme want:

- Het kapitalisme is de eerste maatschappijvorm in de geschiedenis is die op wereldschaal bestaat, die aan de hele aarde haar wetten oplegt en waarvan het verval de gehele maatschappij tekent.
- Het kommunisme, het enig mogelijk alternatief voor het kapitalisme, kan zich niet binnen het kapitalisme ontwikkelen. Dit betekent dat het enkel mogelijk is om de maatschappij nieuw leven in te blazen, door de bourgeoisie de macht te ontnemen en haar produktiewijze te vernietigen. In eerdere maatschappijvormen kon de nieuwe produktiewijze, die de oude zou overwinnen, zich wel ontwikkelen binnen de oude produktiewijze, wat tot op zekere hoogte de mate van maatschappelijk verval binnen de perken hield.
- De historische crisis van economie, die ten grondslag ligt aan het verval van het kapitalisme, komt niet voort uit een onder-produktie, zoals in eerdere maatschappijvormen, maar integendeel uit een probleem van over-produktie. Dit heeft tot resultaat dat het kapitalisme in verval de maatschappij in een veel dieper ravijn van barbarendom laat storten dan welke vroegere maatschappij dan ook. Er is een oneindig groot contrast tussen de mogelijkheden die de produktiekrachten in zich hebben en de gruwelijke ellende die in de wereld om zich heen grijpt.
- De historische tendens naar staatskapitalisme, de extreme groei van de staat die eigen is aan vervalperiodes, heeft zijn meest complete vorm bereikt: de totale absorptie van de gehele maatschappij door de staat.
- Hoewel ook eerdere vervalperioden gekenmerkt werden door militaire conflicten, vallen deze geheel in het niet bij de wereldoorlogen, die al twee keer de kapitalistische maatschappij teisterden.

Uiteindelijk kan het verschil tussen enerzijds de breedte en de diepte van de kapitalistische vervalfase en anderzijds de vervalfasen van eerdere maatschappijvormen niet teruggebracht worden tot een verschil in kwantiteit. De kwantiteit zelf is een kwalitatief nieuw verschijnsel geworden. Het verval van het kapitalisme:
- is het verval van de laatste maatschappijvorm, die berust op klassen, op uitbuiting van de ene mens door de andere, op schaarste en de wurggreep van de economie;

- het is de eerste vervalperiode, die het voortbestaan van de mensheid bedreigt, de eerste die de menselijke soort kan vernietigen.

2) Elementen van ontbinding waren te vinden in alle maatschappijen in hun vervalfasen: de ontwrichting van het sociale geheel, de verrotting van de politieke, economische en ideologische structuren, enzovoort. Dat geldt ook voor het kapitalisme, sinds dat aan zijn vervalperiode begonnen is. Echter, net zoals we een verschil moeten maken tussen de vervalperiode van het kapitalisme en de vervalperioden van andere maatschappijvormen, moeten we ook wijzen op de fundamentele verschillen tussen de elementen van ontbinding, die het kapitalisme vanaf het begin de eeuw infecteerden, en de algehele ontbinding, die het hele systeem nu aantast. Nogmaals, afgezien van de strikt kwantitatieve aspecten, is het duidelijk dat de ontbinding een dermate breedte en diepte heeft bereikt, dat het een nieuwe en unieke vorm heeft aangenomen, die het kapitalisme in een nieuw en beslissend stadium heeft gebracht. Dit is het stadium waarin de ontbinding een beslissende, zo niet de beslissende, factor in de sociale ontwikkeling is geworden.

Vandaar dat het verkeerd is om het verval en de ontbinding aan elkaar gelijk te stellen. De ontbinding kan niet bestaan buiten verval, maar verval kan wel bestaan zonder dat het leidt tot ontbinding.

3) Net zoals het kapitalisme zelf verschillende perioden meemaakt (geboorte, opgang, verval), bestaat elke periode weer uit verschillende fasen. De opgangsperiode van het kapitalisme kan worden onderverdeeld in de achtereenvolgende fasen van de vrije markt, het aandelenkapitaal, het monopoliekapitaal, het 'Finanz'-kapitaal, het koloniale kapitaal en de vestiging van de wereldmarkt. De vervalperiode heeft zo ook z'n geschiedenis: het imperialisme, de wereldoorlogen, het staatskapitalisme, de permanente crisis en nu dan de ontbinding. Dit zijn verschillende en opeenvolgende aspecten uit het leven van het kapitalisme, elk karakteristiek voor een specifieke fase. Het is echter mogelijk, dat deze karakteristieken in rudimentaire vorm reeds eerder bestonden, en/of langer bleven bestaan. Loonarbeid bestond al tijdens het feodalisme en het aziatisch despotisme (en slavenarbeid bestond ook nog tijdens het kapitalisme), maar verkreeg pas tijdens het kapitalisme een dominante plaats in de maatschappij. Het imperialisme bestond al tijdens de opkomstfase van het kapitalisme, maar werd pas in de periode van het verval zo overheersend in de maatschappij en de internationale relaties, dat de revolutionairen uit deze periode het identificeerden met het verval van het kapitalisme zelf.

Het stadium van de ontbinding van de kapitalistische maatschappij is dus niet een eenvoudige voortzetting van de fasen van het staatskapitalisme en de permanente crisis. De tegenstellingen en uitingen van het verval van het kapitalisme, die de verschillende fasen markeren, verdwijnen niet zomaar. Ze blijven bestaan en ze verdiepen zich. Daarom is het stadium van de ontbinding precies het gevolg van de steeds verder toegenomen tegenstellingen van een ten dode opgeschreven produktiewijze, die al vijfenzeventig jaar in doodstrijd is. Alle tendensen zoals: het imperialistische karakter van alle staten, de dreiging van de wereldoorlog, de absorptie van de burgelijke maatschappij door de staatsmoloch, blijven niet alleen bestaan in het stadium van de ontbinding, maar versmelten en ontwikkelen zich in dit stadium tot de uiterste consequentie. Ontbinding is dus het resultaat van:

- De lengte van de vervalperiode van het systeem, deze duurt nu al meer dan zeventig jaar, langer dan de industriële revolutie. Eén van de belangrijkste eigenschappen, van het systeem, is de snelheid waarmee het de maatschappij verandert. Tien jaar in het leven van het kapitalisme komt hierin overeen met honderd jaar in de slavenhoudersmaatschappij.
- De optelsom van alle tegenstellingen die de vervalperiode heeft opgeleverd.

In de ontbinding komen alle stuiptrekkingen samen, die de maatschappij en de verschillende klassen daarin, in beweging hebben gebracht in een sinds de eeuwwisseling durende dodelijke kringloop van crisis-oorlog-heropbouw-nieuwe crisis:

- twee imperialistische slachtingen hebben de meeste belangrijkste landen leeg doen bloeden en hebben de mensheid met een ongekende kracht getroffen;
- de revolutionaire golf die de bourgeoisiën van de hele wereld deed sidderen is gestorven in een contrarevolutie van ongekende verschrikkingen (Stalinisme en fascisme) en van het grootste cynisme ('democratie' en anti-fascisme);

- het periodiek terugkeren van absolute verarming en een terugkeer naar een toestand van armoede voor de werkende massa's die uitgebannen scheen;
- de ontwikkeling van de meest wijdverspreide en dodelijke hongersnoden in de menselijke geschiedenis;
- de al twintig jaar durende duik van de kapitalistische economie in een nieuwe open crisis, zonder dat de bourgeoisie in staat is deze naar haar logische conclusie te voeren, die uiteraard geen oplossing is. De oorlog is nog niet uitgebroken omdat de bourgeoisie niet voldoende in staat is de arbeidersklasse te controleren.

4) Dit laatste punt is precies het nieuwe en specifieke element, dat in laatste instantie, de kapitalistische vervalsperiode in een nieuw stadium deed ingaan: de ontbinding. De open crisis die zich aan het eind van de jaren zestig ontwikkelde, was het resultaat van het eindigen van de na-oorlogse wederopbouwperiode. Deze open crisis opende weer de weg naar het historisch alternatief: wereldoorlog of veralgemeende klassenconfrontaties die leiden naar de proletarische revolutie. In tegenstelling tot de open crisis uit de jaren dertig ontwikkelt de huidige crisis zich op een moment dat de arbeidersklasse niet meer gebukt gaat onder het gewicht van de contra-revolutie. Met de historische heropgang van de klassestrijd sinds 1968 heeft de arbeidersklasse bewezen dat de bourgeoisie niet de handen vrij heeft om een Derde Wereldoorlog te ontketenen. Aan de andere kant echter is het proletariaat er niet in geslaagd om het kapitalisme omver te werpen omdat:
- de crisis zich veel langzamer ontwikkelt dan in het verleden;
- de ontwikkeling van het bewustzijn en de politieke organisaties belemmerd werd door de organische breuk met de organisaties uit het verleden, wat zijn oorzaak weer vindt in de lengte en diepte van de contra-revolutie.

In de maatschappij zijn er daarom twee klassen met tegengestelde belangen, die elkaar confronteren, maar niet in staat zijn om een definitief antwoord door te drijven. De geschiedenis stopt echter niet. Nog minder dan voor eerdere maatschappijvormen is het 'bevriezen' of 'stagneren' van het sociale leven mogelijk. Als gevolg van de crisis kunnen de tegenstellingen in het kapitalisme slechts dieper worden. De bourgeoisie is niet meer in staat om de maatschappij ook maar een schijn van een perspectief te geven. Het proletariaat is op het moment ook niet in staat om haar perspectief, revolutie, doorgang te doen vinden. Deze situatie kan enkel leiden tot een situatie van algehele ontbinding; het kapitalisme rot weg.

5) Geen enkele produktiewijze kan leven, zich ontwikkelen, zich handhaven op een solide basis en sociale cohesie verzekeren, als ze niet in staat is een perspectief te bieden voor de hele maatschappij die ze overheerst. Dit geldt met name voor het kapitalisme, dat de meest dynamische produktiewijze uit de geschiedenis is. Toen de kapitalistische produktiewijze nog een geschikt kader vormde voor de ontwikkeling van de produktiekrachten, was het perspectief van de historische vooruitgang van het kapitalisme versmolten met het perspectief van de mensheid als geheel. Ondanks de klassentegenstellingen en rivaliteiten tussen (vooral nationale) fracties van de bourgeoisie, kon het hele sociale leven zich ontwikkelen zonder de dreiging van grote woelingen. Toen de produktieverhoudingen tot een keten werden voor de ontwikkeling van de produktiekrachten, waardoor de maatschappij in haar vervalperiode terecht kwam, ontstonden het soort stuiptrekkingen, die we hebben kunnen zien in de afgelopen vijfenzeventig jaar. Vandaar dat het kapitalisme slechts perspectieven kan bieden die binnen het kader van het verval liggen:
- de 'heilige eenheid', de mobilisatie van alle economische, politieke en militaire krachten rond de nationale staat voor het verdedigen van het 'vaderland', de 'beschaving', enzovoort;
- de 'vereniging van de democraten' en de 'verdedigers van de beschaving' tegen het'monster van het Bolsjewisme';
- economische mobilisatie om de ruïnes van de oorlog weer op te bouwen;
- ideologische, politieke, economische en militaire mobilisatie voor de verovering van 'Lebensraum' of tegen de 'fascistische dreiging';

Geen van deze perspectieven biedt ook maar een schijn van een oplossing voor de tegenstelling binnen het kapitalisme. Voor de bourgeoisie hebben ze echter het voordeel dat ze een 'realistisch' doel in zich dragen: of het na-oorlogs herstel, of het handhaven van haar systeem tegen de bedreiging van haar klassevijand, het proletariaat, door het voorbereiden en voeren van een wereldoorlog. Het proletariaat is niet in staat haar perspectief,

de kommunistische revolutie, door te zetten. De heersende klasse is niet in staat ook maar het kleinste beetje perspectief te bieden, zelfs niet op korte termijn. In zo'n situatie kunnen de mogelijkheden van de heersende klasse om de verschijnselen van het verval te beperken en te controleren slechts onder de slagen van de crisis bezwijken. Daarom is de huidige situatie van open recessie totaal anders is dan die van de recessie uit de jaren dertig van deze eeuw. Het is niet zo zeer dat de crisis van de jaren dertig niet tot ontbinding leidde, omdat ze slechts tien jaar duurde in plaats van de twintig, die de huidige crisis nu al duurt. Het was vooral de mogelijkheid van de bourgeoisie om een 'antwoord' op de crisis te geven die van belang is geweest. Zeker was dit antwoord verschrikkelijk, een zelfmoord, die de grootste ramp uit de menselijke geschiedenis betekende. Dit 'antwoord' kon de bourgeoisie geven omdat ze, bij gebrek aan een belangrijke reactie van het proletariaat, in staat was om alle maatschappelijke produktieve, politieke en ideologische krachten rond de oorlog te organiseren. Omdat het proletariaat nu wel al twintig jaar in staat is dit 'antwoord' van de bourgeoisie tegen te houden, is de bourgeoisie momenteel totaal niet in staat om de verschillende maatschappelijke krachten te organiseren achter één gemeenschappelijk doel, uitgezonderd dan het stap voor stap, doch zonder hoop op succes, verzet bieden tegen de oprukkende crisis.

6) Dus zelfs als het stadium van ontbinding verschijnt als de conclusie, de synthese, van alle opeenvolgende tegenstellingen en uitingen van het kapitalistisch verval, dan:
- valt het geheel binnen de kringloop crisis-oorlog-heropbouw-nieuw crisis;
- wentelt het zich rond in een militaristische orgie, kenmerkend voor alle vervalperioden, en die al twintig jaar één van de belangrijkste oorzaken van de open crisis is;
- is de ontbinding het resultaat van de capaciteit van de bourgeoisie (verkregen na de crisis van de jaren dertig) om het ritme van de crisis te vertragen, met name als gevolg van staatskapitalistische methoden die op blokniveau konden worden genomen;
- is ze ook het resultaat van de ervaringen, die de heersende klasse heeft opgedaan in twee wereldoorlogen, om niet het avontuur van een imperialistische confrontatie op wereldschaal aan te gaan zonder de actieve politieke deelname van het proletariaat;
- is de ontbinding het resultaat van de capaciteit van de huidige arbeidersklasse om aan de valstrikken van de contra-revolutionaire periode te ontsnappen, maar ook van de politieke onvolwassenheid, geërfd uit deze contra-revolutionaire periode.

Het stadium van ontbinding is een fase, die geheel bepaald wordt door ongeevenaarde en onverwachte historische omstandigheden: een situatie van een 'patstelling' als gevolg van een wederzijdse 'neutralisatie' van de twee fundamentele klassen, die elkaar ervan weerhouden om een definitief antwoord op de crisis te geven. De uitingen van deze ontbinding, de voorwaarden voor haar evolutie en haar gevolgen, kunnen alleen begrepen worden door deze factor op de voorgrond te plaatsen.

7) Als we de belangrijkste eigenschappen van de ontbinding bekijken dan zien we dat de totale afwezigheid van enig perspectief hun gemeenschappelijke noemer is:
- De toename van de hongersnoden in de 'Derde Wereld'-landen, naast de vernietiging van landbouwprodukten en het niet meer bebouwen van grote delen van de landbouwgronden.
- De verandering van de 'Derde Wereld' in één grote sloppenwijk, waar honderden miljoenen mensen leven als ratten in de goot.
- De ontwikkeling van hetzelfde verschijnsel in de grote steden van de 'ontwikkelde' landen, waar het aantal daklozen en bestaanslozen steeds verder toeneemt; in sommige delen van grote steden is de levensverwachting lager dan in de achterlijke landen.
- De recente toename van 'ongelukken' (vliegtuigen storten neer, treinen en metro's worden rijdende doodskisten, niet alleen in achterlijke landen als India of de USSR, maar ook in het hart van steden in het Westen zoals Londen en Parijs).
- De toenemende vernietigende effecten van 'natuur'-rampen (overstromingen, droogtes, aardbevingen, stormen) voor mens, maatschappij en economie . Tegen deze 'natuur'-rampen schijnt de mens steeds hulpelozer, terwijl in de technologie ontwikkeling voortgaan, die alle middelen ter bescherming tegen de 'rampen' bereikbaar maken (dijken, irrigatie, aardbeving- en stormbestendige gebouwen,

enzovoort). Maar de bedrijven die deze middelen produceren, worden gesloten en hun arbeiders werkloos.

- De vernietiging van het natuurlijke milieu, die verschrikkelijke dimensies bereikt (ondrinkbaar kraanwater, dode rivieren, als dump gebruikte oceanen, verstikkende lucht in de steden, tientallen duizenden vierkante kilometers door radio-activiteit besmette grond in de Oekraine en Wit-Rusland). Het voortbestaan van de hele aarde wordt bedreigd door de vernietiging van de Amazone regenwouden - de longen van de aarde -, het broeikaseffect, de vernietiging van de ozonlaag.

De schaal waarop deze economische en sociale calamiteiten, die alle voortkomen uit het verval van het kapitalisme zelf, zich voordoen en hun mate van verspreiding, maken duidelijk dat het systeem in een impasse verkeert, die steeds groter delen van de wereldbevolking niets anders heeft te bieden dan een onvoorstelbaar, toenemend barbarendom. Dit is een systeem waarin elk economisch beleid, elke research en iedere investering ten nadele van de toekomst van de mensheid werkt en daardoor in de nadeel van de toekomst van het systeem zelf.

8) Maar het huidige ontbreken van elk teken van een perspectief voor de maatschappij, is zelfs nog duidelijker op politiek en ideologisch niveau. We hoeven slechts te wijzen op:

- het steeds corrupter worden van het politieke apparaat, een zondvloed aan schandalen in de meeste landen, zoals in Japan (waar het steeds moeilijker wordt om de regering en de gangsters van elkaar te onderscheiden), België, Italië en Frankrijk (waar de parlementaire afgevaardigden zojuist een amnestie hebben afgekondigd om hun eigen misdaden en wangedrag te verhullen);
- de ontwikkeling van het terrorisme en het gijzelen als oorlogsmethode tussen staten, waarmee de heersende klasse haar eigen 'wetten', die ze had gemaakt om conflicten te regelen, met voeten treedt;
- de constante stijging van de criminaliteit, de onveiligheid en het geweld in de grote steden, waarbij steeds meer kinderen zijn betrokken en die ook ten prooi vallen aan de prostitutie;
- de ontwikkeling van het nihilisme, wanhoop en zelfmoord onder jonge mensen (die onder andere in de punk slogan "no future" tot uitdrukking komt), de haat en de ziekelijke achterdocht van de 'skinheads' en 'hooligans', die sportwedstrijden aangrijpen om zich af te reageren en terreur te zaaien;
- de golven van drugsverslaving, die nu een massa-verschijnsel geworden is, en een belangrijk element in het corrupt worden van staten en financiële organisaties is; geen uithoek van de wereld wordt hiervoor gespaard, speciaal de jongeren niet, het is steeds minder een vlucht in fantasie en illusies, maar raakt steeds nauwer aan krankzinnigheid en zelfmoord;
- het overvloedig opduiken van sekten, het opnieuw terrein winnen van het religieuze denken in de ontwikkelde landen, de afwijzing van rationeel en coherent denken, zelfs onder 'wetenschappers'; dit verschijnsel beheerst de media met idiote showprogramma's en geestdodende reclame's;
- de invasie in dezelfde media door geweld, horror, bloed en massaslachtingen, zelfs in programma's die voor kinderen bedoeld zijn;
- de leegheid en corruptie van alle 'artistieke' produktie: literatuur, muziek, schilderkunst en architectuur kunnen niets anders dan bezorgdheid, wanhoop, leegheid en het ineenstorten van coherente gedachten uiten;
- de marginalisering, het 'ieder voor zich', de versplintering, het vernietigen van de familierelaties, het uitsluiten van ouderen van het sociale leven, de vernietiging van liefde en genegenheid en het vervangen daarvan door pornografie, vercommercialiseerde sporten, geregeerd door de media, massabijeenkomsten van jongeren die tijdens muziek en dansspektakels in een staat van hysterie komen, een sinister vervangingsmiddel voor de compleet afwezige solidariteit en sociale banden.

Al deze tekenen van de sociale verrotting die alle poriën van de menselijke maatschappij op een ongekende schaal heeft doordrongen, kunnen maar één ding betekenen: de vernietiging van elk principe van collectief leven in een maatschappij zonder het geringste perspectief, hoe illusoir en op korte termijn ook.

9) Eén van de belangrijkste kenmerken van de ontbinding van de kapitalistische maatschappij is het probleem van de bourgeoisie om de ontwikkeling van de politieke situatie onder controle te houden. Het is duidelijk dat dit het resultaat is van het steeds minder kunnen controleren van het economische apparaat, dat de infrastructuur van de maatschappij

vormt. De impasse waarin de kapitalistische produktiewijze zich bevindt, het successievelijk falen van de verschillende politieken van de bourgeoisie, de permanente vlucht in de schulden, een voorwaarde voor de wereldeconomie om te kunnen overleven, moet het politieke apparaat wel aantasten. Vanuit zichzelf is dit politieke apparaat niet in staat om de arbeiders de 'discipline' en instemming voor een nieuwe oorlog brengen, dat het enige historische 'antwoord' is dat de bourgeoisie op de crisis kan geven. De afwezigheid van elk perspectief, behalve het van dag tot dag noodmaatregelen nemen om de economie overeind te houden, maakt dat de bourgeoisie niet in staat is zich ergens als klasse achter te mobiliseren. Omdat ze tegelijkertijd nog niet rechtstreeks door het proletariaat in haar bestaan wordt bedreigd, ontstaat binnen de heersende klasse, en speciaal binnen het politieke apparaat, een tendens naar het verlies van politiek discipline en naar een houding van 'ieder voor zich'. Dit speciale verschijnsel stelt ons in staat de ineenstorting van het Stalinisme en het hele imperialistische Oostblok te verklaren. Uiteindelijk is de ineenstorting het gevolg van de kapitalistische wereldcrisis. We moeten echter in onze analyses de specificiteiten van het Stalinisme, als mede-oorzaak van de ineenstorting, niet vergeten (zie de 'Stellingen over de economische en politieke crisis in de USSR en de Oosteuropese landen' in International Revue no. 12). We kunnen deze ongekende ineenstorting van een heel imperialistisch blok, zonder dat er een wereldoorlog of revolutie plaatsvond, niet volledig begrijpen als we in ons analysekader niet het andere unieke element opnemen: het ingaan van de maatschappij in het stadium van de ontbinding. De extreme centralisatie en de complete verstaatsing van de economie, de verwarring tussen het economische en het politieke apparaat, het permanent op grote schaal bedriegen van de waardewet, de mobilisatie van alle economische hulpbronnen achter de wapenproduktie, alle karakteristiek voor de Stalinistische regimes, waren alle geschikt in een context van een imperialistische oorlog (de regimes kwamen voort uit de Tweede Wereldoorlog). Ze zijn echter plotseling tegen hun eigen grenzen aangelopen, omdat de bourgeoisie jarenlang gedwongen was een steeds erger wordende crisis aan te zien, zonder in staat te zijn de imperialistische oorlog te ontketenen. Met name de ontwikkeling van een houding van 'ons kan het niets schelen', die voortkwam uit het ontbreken van sancties van de markt (en waaraan ook de instelling van een markt een einde probeert te maken), zou tijdens de oorlog onvoorstelbaar zijn geweest. Tijdens de oorlog was de belangrijkste zorg van de arbeiders, en ook die van hen die de economie leidden, het geweer dat op hun hoofd gericht stond.

Het tafereel dat de USSR en haar satellieten ons vandaag laten zien, de complete puinhoop binnen het staatsapparaat zelf, het verlies van de controle van de heersende klasse over haar eigen politieke strategie, is in feite slechts een karikatuur (als gevolg van de specificiteiten van het Stalinisme) van een veel algemener verschijnsel dat de hele heersende klasse geïnfecteerd heeft, en dat specifiek is voor het stadium van de ontbinding.

10) De algemene tendens naar het verlies van de controle van de bourgeoisie over de eigen politiek, is één van de primaire factoren in het ineenstorten van het Oostblok. Deze ineenstorting accentueert slechts deze tendens:
- omdat ze een gevolg is van de verscherping van de crisis;
- omdat het verdwijnen van het Oostblok ook de desintegratie van het Westerse blok met zich meebrengt;
- omdat het tijdelijk verdwijnen van het perspectief van de wereldoorlog de rivaliteit tussen de verschillende delen van de bourgeoisie zal verergeren (tussen nationale bourgeoisiën, maar ook tussen klieks binnen nationale staten).

Deze destabilisatie van het politieke leven van de bourgeoisie wordt geïllustreerd door de ontsteltenis van de meer stabiele fracties van de bourgeoisie over de mogelijke besmetting door de chaos, die zich in de landen van het voormalig Oostblok ontwikkelt. Deze chaos maakt het misschien zelfs onmogelijk om de wereld nog in twee imperialistische blokken te verdelen.

De verergering van de economische crisis verscherpt noodzakelijkerwijze ook de inter-imperialistische rivaliteiten. De verergering van de militaire confrontaties maakt dus deel uit van de huidige situatie. Echter, het formeren van een nieuwe economische, politieke en militaire structuur die de verschillende staten moet hergroeperen, veronderstelt een graad van discipline, die door de ontbinding steeds problematischer zal worden. De ontbinding van de bourgeoisie is al ge-

deeltelijk verantwoordelijk voor het verdwijnen van het systeem van blokken, dat voortkwam uit de Tweede Wereldoorlog. Naarmate de formatie van een nieuw stelsel van blokken onwaarschijnlijker wordt, wordt niet alleen de waarschijnlijkheid van een wereldoorlog verkleind, maar kan het vooruitzicht op een wereldoorlog zelfs definitief verdwijnen.

11) Echter, de mogelijkheid van zo'n verandering van het algehele perspectief van het kapitalisme, als gevolg van de fundamentele wijzigingen die de ontbinding in het sociale leven heeft gebracht, verandert niet de toekomst dat het systeem voor de mensheid in petto heeft. Dit perspectief komt tot uiting als de arbeidersklasse niet in staat blijkt te zijn om het systeem omver te gooien. Marx en Engels waren al in staat om het algemene historische perspectief voor de maatschappij uiteen te zetten in de formulering: "Socialisme of Barbarendom". Sindsdien heeft de ontwikkeling van het kapitalisme dit standpunt precieser en duidelijker gemaakt in achtereenvolgens:
- "Oorlog of Revolutie", de formulering aangenomen door de revolutionairen voor de Eerste Wereldoorlog en dat één van de oprichtingsprincipes van de Kommunistische Internationale werd;
- "kommunistische revolutie of de vernietiging van de mensheid", de formulering die naar voren kwam bij de opkomst van kernwapens na de Tweede Wereldoorlog.

Op dit moment, na het verdwijnen van het Oostblok, blijft dit beangstigende vooruitzicht volledig correct. Maar we moeten duidelijk vaststellen dat de vernietiging van de mensheid niet alleen kan voortkomen uit de imperialistische oorlog, maar ook uit de ontbinding van de maatschappij.

We kunnen de ontbinding niet als een stap terug beschouwen. De ontbinding kan verschijnselen veroorzaken die typisch waren voor het verleden van het kapitalisme, speciaal voor zijn opgaande periode, zoals:
- het feit dat de wereld niet in imperialistische blokken is verdeeld;
- het feit dat de strijd tussen landen (de huidige toename daarvan, speciaal in het voormalige Oostblok, is zeker een uiting van ontbinding) niet langer gezien kan worden als episodes in de confrontatie tussen twee blokken.

Toch leidt de ontbinding ons niet terug tot een eerdere vorm uit het leven van het kapitalisme. Het kapitalisme is als iemand in zijn 'tweede jeugd'. Het verlies van zekere karaktertrekken, verkregen met de volwassenheid, en de terugkeer van karaktertrekken uit de jeugd (kwetsbaarheid, afhankelijkheid, zwak denkvermogen), wordt niet vergezeld van een terugkeer van de vitaliteit van de jeugd. De menselijke beschaving verliest op dit moment een aantal van haar verworvenheden (zoals de beheersing van natuur). Dit betekent niet dat ze de capaciteiten om vooruitgang en overwinningen te behalen, heeft teruggekregen die zo karakteristiek waren voor het opgaande kapitalisme. De richting van de geschiedenis kan niet worden omgekeerd: zoals het woord het al zegt, ontbinding leidt tot sociale ontwrichting en verrotting. Als de ontbinding doorwoekert, dan leidt dit tot het zelfde resultaat als de wereldoorlog.

Uiteindelijk maakt het niet uit of we worden gedood door een regen van thermo-nucleaire bommen of door vervuiling, radioactiviteit afkomstig van kerncentrales, hongersnood, epidemieën, massa-slachtingen in de talloze kleine oorlogen (waarbij ook nucleaire wapens gebruikt kunnen worden). Het enige verschil tussen deze twee vormen van vernietiging is de snelheid. De ene vorm (wereldoorlog) is snel, de andere (ontbinding) is langzamer en daardoor veroorzaakt ze nog meer leed.

12) Het is van vitaal belang dat het proletariaat, en de revolutionairen daarbinnen, volledig de dodelijke dreiging begrijpen die de ontbinding voor de hele maatschappij inhoudt. Op een moment waarop het waarschijnlijk is dat zich pacifistische illusies gaan ontwikkelen, op het moment dat de waarschijnlijkheid van een wereldoorlog afneemt, moeten we vechten tegen de tendens binnen de arbeidersklasse om zichzelf gerust te stellen en zich te verstoppen voor de enorme druk die de situatie op haar legt. Met name zou het fout en gevaarlijk zijn om te denken dat de ontbinding behalve een realiteit ook een noodzaak is op de weg naar revolutie.

We moeten oppassen niet realiteit en noodzaak door elkaar te halen. Engels bekritiseerde scherp Hegel's stelling: «Alles dat rationeel is, is reëel, en alles wat reëel is, is rationeel». Engels wees het tweede deel van de redenering van Hegel af door te verwijzen naar het voorbeeld van de Duitse monarchie, die wel reëel, maar beslist niet rationeel was (we zouden Engels' redenatie nu - en al veel langer - toe kunnen passen op de

monarchieën van Groot-Brittannië, Nederland, België, enzovoort). Ontbinding is een reëel verschijnsel. Dit bewijst in het geheel niet dat het ook een noodzakelijke voorwaarde voor de proletarische revolutie is. Zo'n benadering zou de revolutie van Oktober 1917, maar ook de hele revolutionaire golf die daar op volgde, in vraag stellen. Al deze gebeurtenissen vonden plaats in een tijd buiten het stadium van de ontbinding van het kapitalisme. In feite komt de noodzaak om een duidelijk verschil aan te brengen tussen het verval van het kapitalisme en deze specifieke fase van het verval, voort uit deze vraag van realiteit en noodzakelijkheid. Voor het proletariaat is het verval van het kapitalisme noodzakelijk, omdat het pas in deze periode in staat is om het systeem omver te werpen. Het specifieke stadium van de ontbinding, die voortkomt uit een voortdurende periode van verval, zonder dat deze leidt tot een proletarische revolutie, is in tegenstelling tot het verval, op geen enkele wijze noodzakelijk voor het proletariaat.

Hierin lijkt het stadium van de ontbinding op de imperialistische oorlog. De oorlog van 1914 was een fundamentele gebeurtenis. De revolutionairen en de arbeidersklasse van deze periode hadden er duidelijk rekening mee te houden. Dit betekent echter niet dat de oorlog een noodzakelijke voorwaarde is voor de revolutie. Alleen de Bordigisten brengen dit idee naar voren. De IKS heeft al eerder laten zien dat oorlog zeker geen gunstige periode voor het uitbreken van een internationale revolutie is. En om deze kwestie nog duidelijker te stellen hoeven we enkel aan het perspectief van een Derde Wereldoorlog te denken.

13) We moeten duidelijk zijn over het gevaar van de ontbinding voor de capaciteit van het proletariaat om zichzelf te verheffen tot het niveau van zijn historische taak. Het uitbarsten van de imperialistische oorlog in het hart van de 'geciviliseerde wereld' was «een aderlating, die de Europese arbeidersbeweging dodelijk dreigde te verzwakken» en «die dreigde het perspectief van het socialisme onder het puin van het barbaars imperialisme te begraven (...) door op het slagveld de beste krachten van het internationale socialisme, de voorhoedetroepen van het wereldproletariaat, af te slachten» (Rosa Luxemburg «De crisis in de Sociaal-Democratie»). Net zo kan de ontbinding van de maatschappij, die alleen maar erger wordt, de beste krachten van het proletariaat vernietigen en daardoor definitief het perspectief van het kommunisme verspelen. Dit is zo omdat de verrotting van het kapitalisme alle delen van de maatschappij, inclusief het proletariaat, vergiftigt. Hoewel de verzwakking van de greep van de ideologie van de heersende klasse, een resultaat van het ingaan in de periode van verval, één van de voorwaarden voor de revolutie is, is de ontbinding van dezelfde ideologie, op de manier zo als die nu plaatsvindt, een obstakel voor de ontwikkeling van het proletarisch bewustzijn.

Het is duidelijk dat de ideologische ontbinding eerst en vooral de klasse van de kapitalisten zelf aantast en door besmetting ook de kleinburgerlijke lagen, die geen autonomie als klasse hebben. We kunnen zelfs zeggen, dat de laatste zich het meest met de ontbinding identificeren. Hun eigen toekomst is geen toekomst als klasse. Dit sluit perfect aan bij de belangrijkste oorzaak van de ideologische ontbinding: het ontbreken van elk onmiddellijk perspectief voor de hele maatschappij. Alleen het proletariaat draagt een perspectief voor de hele mensheid in zich. Zo beschouwd ligt de grootste bron van verzet tegen deze ontbinding in de rangen van het proletariaat. Dit betekent echter nog niet dat het proletariaat immuun is, want het leeft naast de kleinburgerij, die één van de belangrijkste dragers van de infectie is. De verschillende elementen die de kracht van de arbeidersklasse bepalen in de directe confrontatie met de verschillende ideologische aspecten van de ontbinding, zijn:

- de solidariteit en collectieve aktie, die geconfronteerd worden met de versplintering van het "bekijk het maar";
- de noodzaak van organisatie botst met ontbinding, desintegratie van de relaties, die de basis van het sociale leven vormen;
- het vertrouwen van het proletariaat in de toekomst en in eigen kracht, dat voortdurend bedreigd wordt door de wanhoop en het nihilisme, die overal in de maatschappij aanwezig zijn;
- het bewustzijn, de helderheid, de samenhangendheid van het denken, de drang naar theoretisch begrip, die zich een weg moeten banen tussen de vlucht in illusies, drugs, sekten, mysticisme, de afwijzing of vernietiging van het denken, alle zo karakteristiek voor ons tijdperk.

14) Eén van de factoren die de situatie verergert is het feit dat een groot deel van de generatie van jonge arbeiders de

plaag van de werkloosheid ondergaat zonder dat ze zelfs maar de mogelijkheid hebben gehad om in gezelschap van kameraden tijdens het werk en in de strijd te ervaren wat het collectieve leven van de arbeidersklasse inhoudt. Hoewel deze werkloosheid, een direct resultaat van de huidige crisis, op zichzelf geen uiting van de ontbinding is, maken haar gevolgen belangrijk deel uit van de ontbinding. Werkloosheid maakt over het algemeen duidelijk dat het kapitalisme de arbeiders geen zekere toekomst kan bieden. Maar ze is nu ook een krachtige factor in de "lompenproletarisering" van bepaalde delen van de klasse, vooral onder jonge arbeiders. Dit bedreigt de huidige en toekomstige politieke capaciteiten van de klasse. Gedurende de gehele jaren tachtig hebben we een voortdurende stijging van de werkloosheid gezien, maar ook een volledige afwezigheid van belangrijke bewegingen, of pogingen daartoe, van de werklozen. In de jaren dertig, in het midden van de contra-revolutie, was het proletariaat, met name in de U.S.A., wèl in staat deze vorm van strijd aan te gaan. Dit bewijst hoe groot de druk is die de werkloosheid door de ontbinding oplegt aan de ontwikkeling van het proletarisch bewustzijn.

15) Maar niet alleen door de werkeloosheid drukt de ontbinding zwaar op de ontwikkeling van het proletarisch bewustzijn. Zelfs als we het ineenstorten van het Oostblok en de doodstrijd van het Stalinisme terzijde laten, moeten we de moeilijkheden, die het proletariaat heeft gehad met het naar voren brengen van het perspectief van de vereniging van de strijd, niet vergeten; de ineenstorting van het Oostblok en de doodstrijd van het Stalinisme hebben bovendien een flinke teruggang van het klassebewustzijn veroorzaakt (zie Internationale Revue no. 12). Ondanks het feit dat de kwestie van de vereniging voordat het Oostblok ineenstortte inherent was aan de dynamiek van de strijd tegen de toenemende frontale aanvallen van het kapitaal, zijn de moeilijkheden die het proletariaat met de vereniging had, grotendeels gevolg van de druk door de ontbinding. Met name de aarzelingen van het proletariaat om de strijd op een hoger niveau te brengen, die een algemene eigenschap van de beweging van de klasse zijn, die Marx al analyseerde in «De 18e Brumaire», is versterkt door een gebrek aan zelfvertrouwen en vertrouwen in de toekomst, die de ontbinding de klasse inboezemt. Met name de ideologie van het 'ieder voor zich', die vooral in de huidige periode naar voren komt, heeft het succes versterkt van de verdeel-en-heers valstrikken, die de bourgeoisie de laatste jaren voor de arbeidersstrijd heeft neergezet.

Gedurende de hele jaren tachtig heeft de ontbinding van de kapitalistische maatschappij dus een rem op de bewustwording binnen de arbeidersklasse gezet. We hebben al eerder andere elementen geïdentificeerd die bijdragen aan het vertragen van dit proces:

- het langzame ritme van de crisis zelf;
- de zwakheid van de politieke organisaties, als gevolg van de organische breuk tussen de organisaties uit het verleden en de organisaties die opkwamen uit de historische heropkomst van de klassestrijd aan het eind van de jaren zestig.

Het is echter ook noodzakelijk om rekening te houden met de druk, die door de ontbinding van de maatschappij gecreëerd wordt. Met het verstrijken van de tijd neemt de invloed van de eerste twee factoren af, maar neemt de invloed van de laatste factor toe. Het is dus van fundamenteel belang te begrijpen, dat hoe langer het duurt voordat het proletariaat het kapitalisme omverwerpt, hoe groter de gevaren en schadelijke effecten van de ontbinding zullen zijn.

16) We moeten het feit benadrukken dat de tijd niet langer in het voordeel van de arbeidersklasse is. Toen de maatschappij enkel en alleen maar werd bedreigd door de vernietiging in de imperialistische oorlog, was het voldoende de weg naar de oorlog te blokkeren. De sociale ontbinding kan, in tegenstelling tot de oorlog, waarvoor de arbeidersklasse achter de 'idealen' van de bourgeoisie moet gaan staan, de mensheid vernietigen, zonder dat daarvoor de arbeidersklasse gecontroleerd hoeft te worden. Evenals de strijd van de arbeiders zich niet kan verzetten tegen de gevolgen van de ineenstorting van de economie, staat hij ook machteloos, althans binnen dit systeem, tegen de oprukkende ontbinding. Hoewel de dreiging van de ontbinding verder weg lijkt te liggen, dan die van de wereldoorlog (waarvoor de voorwaarden nu niet aanwezig zijn), is het echter wel een veel verraderlijker dreiging.

Het verzet van de arbeiders tegen de effecten van de crisis is niet langer voldoende: alleen de kommunistische revolutie kan een eind aan deze dreiging ma-

ken. Het proletariaat mag niet verwachten en hopen te kunnen profiteren van de verzwakking die de ontbinding veroorzaakt binnen de bourgeoisie zelf. Gedurende deze periode moet het de gevolgen van de ontbinding binnen de eigen rangen bestrijden, door alleen te vertrouwen op de eigen kracht, en op haar mogelijkheden om als uitgebuite klasse collectief en solidair voor haar belangen te strijden (hoewel de revolutionaire propaganda continu het belang van het gevaar van de sociale ontbinding moet benadrukken). Alleen in een voor-revolutionaire periode, als het proletariaat in het offensief is, als het direct en openlijk de strijd heeft opgenomen voor zijn eigen historische perspectief, zal het in staat zijn om sommige gevolgen van de ontbinding, met name die van de ideologie van de bourgeoisie en van de krachten van het kapitalisme, voor haar eigen doelen te gebruiken en ze tegen het kapitaal te keren.

17) Het begrijpen van de historische dreiging, die het verschijnsel van de ontbinding voor de arbeidersklasse en de hele mensheid betekent, mag de klasse en de revolutionairen er niet toe brengen een fatalistische houding aan te nemen. Het historische perspectief staat vandaag de dag nog volledig open. Ondanks de zware slag die het ineenstorten van het Oostblok aan het bewustzijn van het proletariaat heeft toegebracht, heeft het geen belangrijke nederlagen op haar eigen strijdterrein geleden en is haar strijdbaarheid nog steeds intact. Bovendien, en dit is het element dat in laatste instantie de uitkomst van de wereldsituatie zal bepalen, is de onverbiddelijk verergerende kapitalistische crisis de belangrijkste stimulans van de klassestrijd en de ontwikkeling van het proletarisch bewustzijn, de voorwaarde voor de mogelijkheid tot verzet tegen het ideologische vergif van de sociale verrotting. Terwijl zij zich niet als klasse kan verzamelen op het terrein van de gedeeltelijke strijd tegen de effecten van de ontbinding, vormt de strijd tegen de directe gevolgen van de crisis de basis voor de ontwikkeling van de kracht en de eenheid van de klasse. Dit is zo, omdat:

- terwijl de gevolgen van de ontbinding (zoals milieuvervuiling, drugs, onveiligheid) alle lagen in de maatschappij op vergelijkbare wijze raken, en dus een vruchtbare grond voor interklassistische campagnes en mystificaties vormen (ecologie, anti-kernenergie beweging, anti-racistische mobilisaties, enzovoort), zijn daarentegen de economische aanvallen (dalende reële lonen, ontslagen, stijgend arbeidstempo, enzovoort) een direct resultaat van de crisis, die het proletariaat (de klasse die de meerwaarde produceert en het kapitalisme op dit terrein bestrijdt) direct en specifiek raakt; - in tegenstelling tot de ontbinding, die de bovenbouw van de maatschappij aantast, raakt de economische crisis direct de fundamenten waarop deze bovenbouw rust; het legt de wortel bloot van het barbarendom, waardoor het proletariaat zich bewust kan worden van de noodzaak om radicaal van systeem te veranderen, in plaats van te proberen enkele onderdelen ervan te verbeteren.

Echter, de economische crisis zal op zich de problemen, die het proletariaat nu en in de toekomst meer en meer moet confronteren, niet oplossen. Slechts door:

- een bewustzijn over wat er op het spel staat in de huidige historische situatie, speciaal wat voor dodelijke gevaar de sociale ontbinding voor de mensheid betekent;
- de vastbeslotenheid zijn klassestrijd voort te zetten, uit te breiden en te verenigen, de capaciteit om de vele valstrikken te ontwijken, die de bourgeoisie weet te zetten, ondanks haar ontbinding, zal de arbeidersklasse de aanvallen van de bourgeoisie één voor één kunnen beantwoorden en uiteindelijk tot het offensief kunnen overgaan en dit barbaarse systeem omvergooien.

De revolutionairen dragen de verantwoordelijkheid om actief deel te nemen in de ontwikkeling van deze strijd van het proletariaat.

Mei 1990.

Eerder verschenen in *Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, nr.62 en in *Wereldrevolutie* nr. 45.

Oriëntatietekst

MILITARISME EN ONTBINDING

Bij verschillende gelegenheden heeft de IKS het belang van de kwestie van militarisme en oorlog in de hele periode van verval benadrukt (1), zowel vanuit de optiek van de ontwikkeling het kapitalisme zelf, als vanuit het proletarische klasseperspectief. Met de snelle opeenvolging van historisch belangrijke gebeurtenissen gedurende het afgelopen jaar (ineenstorting van het Oostblok, de Golf-oorlog), die de hele wereldsituatie hebben veranderd, met de overgang van het kapitalisme in de hoogste fase van zijn verval: de fase van ontbinding (2), is het van vitaal belang dat de revolutionairen absoluut duidelijk zijn over het essentiële vraagstuk van de plaats van het militarisme in de nieuwe omstandigheden van de huidige wereld.

HET MARXISME IS
EEN LEVENDE GEDACHTE

1) In tegenstelling tot de Bordigistische stroming, heeft de IKS het marxisme nooit als een 'onveranderlijke doctrine' beschouwd, maar als een levende gedachte die zich verrijkt met iedere belangrijke historische gebeurtenis. Zulke gebeurtenissen maken het ofwel mogelijk het kader en de eerder ontwikkelde analyses te bevestigen, ofwel geven ze aan dat bepaalde analyses wankel zijn en leiden zo tot de noodzaak van een inspanning tot verheldering. Dan moet de toepassing van schema's die eerder van toepassing waren maar die nu door de loop der gebeurtenissen achterhaald zijn, worden verruimd, of nieuwe analyseschema's moeten worden uitgewerkt die de nieuwe realiteit beter kunnen vatten. Revolutionaire organisaties en militanten hebben de specifieke en fundamentele verantwoordelijkheid om deze inspanning tot verheldering met zorg en voortvarendheid aan te gaan, naar het voorbeeld van onze voorlopers, zoals Lenin, Rosa, «Bilan», de Franse Kommunistische Linkerzijde, enzovoort:

- onszelf steeds te baseren op de fundamentele verworvenheden van het marxisme;
- de werkelijkheid zonder oogkleppen te analyseren «zonder voorbehoud en zonder wat dan ook uit te sluiten». («Bilan»)

Geconfronteerd met zulke historische gebeurtenissen, is het voor revolutionairen met name van belang dat zij in staat zijn om een onderscheid te maken tussen de analyses die achterhaald zijn, en de analyses die van toepassing blijven. Het gaat er om de dubbele val te vermijden van het vervallen tot verkalking, dan wel 'het kind met het badwater weg te gooien'. Daarom is het noodzakelijk aan te geven wat essentieel en fundamenteel is in onze analyses, en dus geheel van toepassing blijft in de gewijzigde historische omstandigheden, en wat secundair en specifiek. Kortom: te weten hoe we de het essentiële in de werkelijkheid kunnen onderscheiden van haar vele bijzondere manifestaties.

2) In het afgelopen jaar is de wereld aanzienlijk veranderd, met als gevolg dat de situatie, zoals die sinds de Tweede Wereldoorlog heeft bestaan, aanzienlijk is veranderd. De IKS deze veranderingen zo goed mogelijk gevolgd:

- om hun historische betekenis uiteen te zetten;
- om te onderzoeken in hoeverre zij het analysekader dat vroeger van toepassing was, bevestigden dan wel ontkrachten.

Ook al hebben we niet de specifieke vormen van de historische gebeurtenissen voorzien (de doodsstrijd van het Stalinisme, het verdwijnen van het Oostblok, en het uiteenvallen van het Westerse blok), ze pasten perfect in het eerder door de IKS uitgewerkte kader voor het analyseren en het begrijpen van de huidige historische periode: het stadium van de ontbinding van het kapitalisme.

Dat geldt ook voor de huidige oorlog in de Perzische Golf. Het belang van deze gebeurtenis, en de verwarringen onder de revolutionairen, die hierdoor aan het licht worden gebracht, leggen aan onze organisatie de verantwoordelijkheid op om ons een duidelijk begrip te vormen

van de invloed en de gevolgen van de kenmerken van het stadium van de ontbinding op de kwesties van het militarisme en de oorlog, en te onderzoeken hoe die kwesties in deze nieuwe historische periode gesteld gaan worden.

HET MILITARISME IN HET HART VAN HET VERVAL VAN HET KAPITALISME

3) Militarisme en oorlog zijn een fundamenteel gegeven sinds het kapitalisme in verval is. Sinds de vorming van een volledige wereldmarkt aan het begin van deze eeuw, is de wereld verdeeld in koloniale en commerciële invloedssferen onder de verschillende hoogontwikkelde kapitalistische naties. De hieruit voortkomende verscherping van de concurrentie op internationaal vlak heeft noodzakelijkerwijs geleid tot het erger worden van de militaire spanningen, tot het vormen van steeds indrukwekkendere wapenarsenalen, en de toenemende onderwerping van het gehele economische en sociale leven aan de prioriteiten van het militaire apparaat. In feite zijn het militarisme en de imperialistische oorlog zo'n essentiële uitdrukkingen van het begin van de vervalperiode van het kapitalisme (de uitbarsting van de Eerste Wereldoorlog markeerde het begin van deze periode), dat voor revolutionairen uit die tijd imperialisme en verval van het kapitalisme, synoniemen werden. Rosa Luxemburg maakte duidelijk dat imperialisme niet een specifieke uitdrukking is van het kapitalisme, maar haar wijze van bestaan in de nieuwe historische periode is, dat niet alleen bepaalde staten imperialistisch zijn, maar alle staten. Als militarisme, imperialisme en oorlog zo vergaand met de periode van verval geïdentificeerd werden, dan komt dit omdat de vervalperiode beantwoordt aan de situatie dat de kapitalistische produktieverhoudingen een belemmering zijn geworden voor de verdere ontwikkeling van produktiekrachten: het volkomen irrationele karakter op globaal economisch niveau van militaire uitgaven en oorlogen, zijn slechts een uitdrukking van het anachronisme van het voortbestaan van deze produktieverhoudingen. In het bijzonder de permanente en toenemende zelfvernietiging van kapitaal die het resultaat is van deze wijze van bestaan, vormt een symbool van de doodsstrijd van dit systeem, en toont duidelijk dat het door de geschiedenis is veroordeeld.

STAATSKAPITALISME EN IMPERIALISTISCHE BLOKKEN

4) Geconfronteerd met een situatie waarin oorlog in het sociale leven alomtegenwoordig is, heeft het kapitalisme in verval twee verschijnselen ontwikkeld, staatskapitalisme en imperialistische blokken, die kenmerkend zijn voor deze periode. Het staatskapitalisme, waarvan de eerste belangrijke manifestatie dateert van de Eerste Wereldoorlog, komt overeen met de noodzaak voor elk land een maximum aan discipline van de verschillende sectoren van de maatschappij te garanderen, om botsingen tussen zowel de klassen als tussen de verschillende rivaliserende fracties binnen de heersende klasse zoveel mogelijk te reduceren, en vooral om het gehele economische potentieel te controleren en te mobiliseren en controleren. Op dezelfde wijze komt de vorming van imperialistische blokken overeen met de noodzaak om eenzelfde discipline aan de verschillende nationale bourgeoisieën op te leggen: om hun onderlinge tegenstellingen te beperken en hen te bundelen voor confrontatie tussen beide militaire kampen. Naarmate het kapitalisme dieper in het verval en in zijn historische crisis is geraakt, kunnen deze beide kenmerken slechts sterker worden. Met name het staatskapitalisme op het niveau van een heel imperialistisch blok, zoals zich dat heeft ontwikkeld na de Tweede Wereldoorlog, was slechts de uitdrukking van de verergering van beide verschijnselen. Noch staatskapitalisme, noch imperialistische blokken, noch het samengaan van beide, zijn een uitdrukking van een 'pacificatie' van de verhoudingen tussen de verschillende sectoren van het kapitaal, en nog minder een versterking van deze verhoudingen. Integendeel! Zij zijn slechts een poging van de kapitalistische maatschappij om de groeiende tendens tot ontwrichting te weerstaan (3).

HET IMPERIALISME IN HET STADIUM VAN DE ONTBINDING VAN HET KAPITALISME

5) De algemene ontbinding van de maatschappij is het hoogste, het laatste, stadium van de vervalperiode van het kapitalisme. In die zin stelt dit stadium niet de kenmerken van het verval in vraag: de historische crisis van de kapitalistische economie, het staatskapitalisme, en ook niet de fundamentele verschijnselen van militarisme en imperialisme. Meer nog,

in de mate waarin de ontbinding zich openbaart als de opeenhoping van tegenstellingen waarin het kapitalisme zich sinds het begin van zijn verval ontwikkelt, worden de kenmerken die eigen zijn aan deze periode, nog verder versterkt:

- de ontbinding kan slechts erger worden, omdat ze veroorzaakt wordt door de onverbiddelijke val van het kapitalisme in de crisis;
- de tendens naar staatskapitalisme wordt helemaal niet in vraag gesteld door het verdwijnen van sommige van haar meest parasitaire en afwijkende soorten, zoals het Stalinisme (4) nu; integendeel!

Hetzelfde geldt voor het militarisme en het imperialisme, zoals we gezien hebben gedurende de jaren '80, waarin het verschijnsel van de ontbinding opdook en zich verder ontwikkelde. Deze werkelijkheid zal niet in vraag gesteld worden door het verdwijnen van de verdeling van de wereld in twee imperialistische constellaties als gevolg van de ineenstorting van het Oostblok. De oprichting van imperialistische blokken is niet de oorzaak van militarisme en imperialisme. Het tegengestelde is waar: de formatie van deze blokken is slechts de uiterste consequentie (die op haar beurt de oorzaken kan versterken) van de duik van het kapitalisme in verval in militarisme en oorlog. In zekere zin is er een overeenkomst in de verhouding van de formatie van blokken ten opzichte van het imperialisme enerzijds en die van Stalinisme ten opzichte van staatskapitalisme anderzijds. Net zoals het einde van het Stalinisme niet het einde is van de historische tendens naar staatskapitalisme, waar het immers slechts een uitdrukking van was, net zo min impliceert het verdwijnen van de imperialistische blokken, het verlies van de greep van het imperialisme op het leven van de maatschappij. Het fundamentele verschil tussen beide ligt hierin, dat het einde van het Stalinisme het einde van een bijzonder afwijkende vorm van staatskapitalisme betekent, het einde van de blokken daarentegen, opent slechts de deur naar een nog meer barbaarse, verwrongen en chaotische vorm van imperialisme.

6) De IKS heeft reeds een analyse hierover uitgewerkt toen ze zich rekenschap gaf van de ineenstorting van het Oostblok:

«In de periode van het verval van het kapitalisme, zijn *alle* staten imperialistisch en nemen de nodige maatregelen om aan die realiteit tegemoet te komen: oorlogseconomie, bewapening, enzovoort. Daarom kan de verscherping van de stuiptrekkingen van de wereldeconomie alleen maar leiden tot een verergering van de spanningen tussen de verschillende staten, ook, en steeds meer, op militair vlak. Het verschil met de voorbije periode is dat deze spanningen, die eerder door de grote imperialistische blokken werden gebruikt en ingekaderd, nu op de voorgrond gaan treden. Het verdwijnen van de Russische politie-agent, en wat daaruit zal volgen voor de Amerikaanse politie-agent met betrekking tot zijn belangrijkste 'bondgenoten' van weleer, openen de deur voor een hele reeks van meer plaatselijke rivaliteiten. Deze rivaliteiten en botsingen kunnen in de huidige situatie niet uitmonden in een wereldwijd conflict (ook als we zouden aannemen dat het proletariaat niet meer in staat zou zijn zich daartegen te verzetten). Daarentegen bevatten deze conflicten, door het feit dat de discipline is verdwenen, die werd opgelegd door het bestaan van twee blokken, het risico om steeds meer gewelddadig, steeds talrijker te worden, met name in de zones waarin het proletariaat zwak is.» (*Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, no.61, 10 februari 1990).

«De verergering van de wereldcrisis van de kapitalistische economie zal onontkoombaar tot een nieuwe toespitsing van de interne tegenstellingen van de bourgeoisie leiden. Deze tegenstellingen zullen, net als in het verleden, tot uiting komen in oorlogen: in het verval van het kapitalisme, kan de handelsoorlog slechts uitlopen op een vlucht vooruit in de oorlog met de wapenen. In dat kader moeten de pacifistische illusies die zich zouden kunnen ontwikkelen als gevolg van het 'aanhalen' van de relaties tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten, resoluut worden bestreden: militaire botsingen tussen staten, zelfs als ze niet meer worden gemanipuleerd en gebruikt door de grote mogendheden, zullen niet verdwijnen. Integendeel, zoals we in het verleden gezien hebben, vormen het militarisme en de oorlog de levenswijze zelf van het kapitalisme in verval, die door de verdieping van de crisis slechts kan worden bevestigd. Wat echter verandert in vergelijking met het verleden is dat deze militaire vijandelijkheden nu niet meer de vorm aannemen van een confrontatie tussen twee grote imperialistische blokken» («Resolutie over de internationale situatie», juni 1990).

Deze analyse wordt nu volledig bevestigd door de oorlog in de Perzische Golf.

DE GOLFOORLOG: EERSTE MANIFESTATIE VAN DE NIEUWE WERELDSITUATIE

7) Deze oorlog is de eerste belangrijke manifestatie van de nieuwe wereldsituatie sinds de ineenstorting van het Oostblok (in die zin, is de betekenis daarvan veel groter):
- Iraks 'ongecontroleerde' avontuur, een land binnen te vallen van het blok waaraan het eens ondergeschikt was, bevestigt het einde van het Westerse blok zelf;
- hij openbaart het toegenomen belang van de tendens (specifiek voor het kapitalistische verval) voor alle landen om militair geweld te gebruiken om zich uit de toenemend zware druk van de crisis te bevrijden;
- de duizelingwekkende ontplooiing van militaire middelen door de USA en haar 'bondgenoten' onderstreept dat in toenemende mate slechts militaire machtsontwikkeling in staat is een minimum aan stabiliteit te handhaven in een wereld bedreigd door groeiende chaos.

Daarom is de oorlog in de Golf niet, zoals de meeste groepen in het proletarische politieke milieu beweren, «een oorlog om de prijs van de olie». Het evenmin simpelweg een «oorlog om de controle over het Midden-Oosten», hoe belangrijk deze regio ook moge zijn. De militaire operatie in de Golf is niet slechts gericht op het voorkomen van de ontwikkeling van chaos in de 'Derde Wereld'. Natuurlijk spelen al deze elementen een rol in dit conflict. Het is waar dat de meeste Westerse landen belang hebben bij goedkope olie (hetgeen niet voor de USSR geldt, die desalniettemin deelneemt aan de actie tegen Irak, in zoverre haar beperkte middelen dit toestaan), maar de ingezette middelen zullen de olieprijs niet doen dalen (zij hebben de olieprijzen ver doen stijgen boven de eisen die Irak stelde). Het is waar dat de Verenigde Staten ontegenzeggelijk een belang hebben bij de controle over de olievelden, en dat dit hun positie ten opzichte van hun commerciële concurrenten (West-Europa en Japan) relatief versterkt. Maar waarom steunen dan diezelfde concurrenten de inspanningen van de Verenigde Staten? Voor de USSR, is duidelijk dat zij een groot belang hebben in de stabilisatie van de toestand in het Midden-Oosten, dat onmiddellijk grenst aan de zwaar verhitte regio's van haar Centraal-Aziatische en Kaukasische provincies. Maar de chaos die zich in de USSR ontwikkeld is niet alleen een probleem voor dit land. De landen van Centraal en West-Europa hebben een bijzonder belang bij de gebeurtenissen in de invloedssfeer van het voormalige Oostblok. Algemener gesteld: als de meer ontwikkelde landen zoveel belang hechten aan de chaos die zich ontwikkelt in bepaalde regio's van de 'Derde Wereld', komt dit omdat zij zelf door de nieuwe tegenwoordige wereldsituatie kwetsbaarder zijn geworden ten opzichte van de chaos.

8) Het werkelijke onderwerp van de operatie 'Desert Shield' en andere is de poging de chaos te bezweren die al heerst in een groot gedeelte van de wereld en die nu de belangrijkste en meest ontwikkelde landen en hun onderlinge relaties bedreigt. Het verdwijnen van de tweedeling van de wereld in blokken, betekende ook het verdwijnen van een essentiële factor die een zekere samenhang tussen de staten waarborgde. De tendens eigen aan de nieuwe periode is «ieder voor zich», en voor de sterkste naties zich eventueel kandidaat te stellen voor het 'leadership' van een nieuw blok. Maar tegelijkertijd schatten de verschillende nationale bourgeoisieën de gevaren in van deze nieuwe situatie, en trachten zij zich tegen deze tendens te verweren. Geconfronteerd met een nieuwe stap in de algemene chaos, die het Iraakse avontuur betekende (in het geheim aangemoedigd door de 'verzoenende' houding van de VS tegenover Irak voor de tweede augustus met als doel naderhand 'een voorbeeld te stellen'), had de 'internationale gemeenschap', zoals de media het omschrijven, en die behalve de landen van het oude Westerse blok ook de USSR omvat, geen andere keuze dan zich op te stellen achter de autoriteit van 's werelds grootste macht, en meer bepaald zijn militaire macht, de enige die in staat is in iedere hoek van de wereld als politie-agent op te treden.

De oorlog in de Golf toont dat het kapitalisme geen andere uitweg heeft, dan een stalen dwangbuis van militaire macht op te leggen, in een poging haar verschillende delen bijeen te houden tegen de tendens van algehele chaos, die specifiek is voor het stadium van ontbinding, en die nog eens versneld is door de ineenstorting van het Oostblok (5). In deze zin zijn de methoden, die het kapitalisme gebruikt in een poging een toe-

nemende mate van bloedige chaos te beheersen, zelf een factor in de versnelling van militaire barbaarsheid waarin het wereldkapitalisme is gestort.

DE VORMING VAN NIEUWE BLOKKEN STAAT NIET OP DE AGENDA

9) Ook al is de vorming van blokken historisch gezien een gevolg van de ontwikkeling van militarisme en imperialisme, dan is de verscherping van de laatste in de huidige fase van het kapitalisme paradoxaal genoeg een belangrijk beletsel in de vorming van een nieuw systeem van blokken dat de plaats zou innemen van het verdwenen systeem. De geschiedenis heeft getoond (vooral de periode na de Tweede Wereldoorlog) dat het verdwijnen van een imperialistisch blok (de 'As'), niet alleen de ontwrichting van het andere blok (de 'Geallieerden') impliceert, maar ook de vorming van twee nieuwe blokken (Oostblok en Westerse blok). Daarom impliceert de huidige situatie, onder druk van de crisis en militaire spanningen, een tendens tot het vormen van twee nieuwe imperialistische blokken. Het feit dat militaire macht, en dit wordt door het Golf-conflict bevestigd, de overwegende factor vormt in iedere poging van de ontwikkelde landen de chaos in de wereld te verminderen, is een aanzienlijke rem op deze tendens. Dit conflict heeft (op zijn minst) de vernietigende superioriteit van de militaire macht van de VS ten opzichte van andere ontwikkelde landen getoond (en dit was een hoofddoel voor de VS): de militaire macht van de VS is op zijn minst gelijk aan die van de rest van de wereld samen. Het is onwaarschijnlijk dat deze wanverhouding verandert, omdat er binnen een periode van jaren geen land is dat het in militair opzicht als blokhoofd tegen de VS zal kunnen opnemen. Zelfs in de toekomst is de lijst van kandidaten voor een dergelijke positie uiterst beperkt.

10) Het is bijvoorbeeld onmogelijk dat de USSR, het hoofd van het blok dat zojuist is ingestort, die positie zou kunnen heroveren. Het feit dat dit land ooit de rol van blokleider heeft kunnen spelen, is op zich al een afwijking, een historisch ongelukje. Vanwege haar ernstige achterstand op ieder niveau (economisch, politiek en cultureel), bezat de USSR niet de benodigdheden voor de 'natuurlijke' vorming van een imperialistisch blok om zich heen (6). De USSR was hiertoe in staat 'dank zij' Hitler (die het in 1941 de oorlog verklaarde) en de 'Geallieerden' die de Russen in Yalta 'betaalden' voor de vorming van een tweede front tegen Duitsland, dat wil zeggen de bijdrage van 20 miljoen doden onder haar bevolking, door haar de volledige controle te verlenen over de landen van Oost-Europa, die door Russische troepen werden bezet bij de ineenstorting van Duitsland (7). En juist omdat de USSR niet in staat was de rol van blokleider te spelen, was ze gedwongen haar produktie-apparaat aan een steeds rampzaliger oorlogseconomie te onderwerpen om haar rijk in stand te houden. De spectaculaire ineenstorting van het Oostblok, was behalve het bankroet van een bijzonder afwijkende vorm van staatskapitalisme (die niet voortkwam uit de 'organische' ontwikkeling van het kapitalisme, maar door de vernietiging van de klassieke bourgeoisie door de revolutie van 1917), niets anders dan de wraak van de geschiedenis op deze vervorming. Hierdoor kan de USSR, ondanks haar enorme arsenalen, nooit meer een hoofdrol spelen op het internationale toneel. Dit temeer omdat de dynamiek achter de ineenstorting van zijn buitenlandse rijk binnenlands door zal blijven werken, en Rusland van de regio's zal ontdoen die het in voorgaande eeuwen koloniseerde. Omdat Rusland de rol van wereldmacht probeerde te spelen, die ver boven haar capaciteiten stond, is het gedoemd naar de derderangs positie terug te keren die het voor Peter de Grote bekleedde.

De enige twee mogelijke kandidaten, die de rol van blokhoofd zouden kunnen vervullen, Duitsland en Japan, zijn voorlopig ook niet daartoe in staat. Japan zou, ondanks zijn industriële capaciteit en economische dynamiek, nooit zo'n positie kunnen nastreven omdat het gewoonweg te ver verwijderd is van de grootste industriële concentraties: West-Europa. En Duitsland, het enige land dat deze rol werkelijk zou kunnen spelen, zoals het die ook in het verleden al gespeeld heeft, zal nog lang nodig hebben voor het de VS militair aankan (Duitsland heeft zelfs geen nucleaire wapens). Naarmate het kapitalisme dieper in het verval wegzakt, zal het steeds noodzakelijker worden voor een blokhoofd een militaire overwicht te hebben om zijn vazallen in het gareel te houden.

DE VERENIGDE STATEN: DE ENIGE POLITIE-AGENT TER WERELD

11) In het begin van de vervalperiode, en zelfs tot in de beginjaren van de Tweede Wereldoorlog, kon er nog een zeker 'evenwicht' bestaan tussen de verschillende partners van een imperialistisch verbond, ook al bleef een blokhoofd noodzakelijk. In de Eerste Wereldoorlog bijvoorbeeld bestond er in termen van operationele militaire sterkte geen fundamentele onevenwichtigheid tussen de drie 'overwinnaars': Groot-Brittannië, Frankrijk en de VS. Deze situatie was al aanzienlijk gewijzigd in de Tweede Wereldoorlog, toen de 'overwinnaars' uiterst afhankelijk van de VS waren geraakt, die al veel machtiger dan haar 'bondgenoten' waren. Gedurende de (zojuist beëindigde) 'Koude Oorlog' werd dit nog eens benadrukt door het feit dat beide blokhoofden, de VS en de USSR, een absolute vernietigende superioriteit over de andere landen van hun blok hadden, met name door hun nucleaire wapens. Deze tendens kan verklaard worden door het feit dat met het verder wegzakken van het kapitalisme in zijn verval:

- de omvang van de conflicten tussen blokken, en hun inzet, een steeds wereldomvattender en algeheel karakter aanneemt (hoe meer boeven te controleren, zoveel sterker moet de 'peetvader' zijn);
- wapensystemen vragen steeds gigantischer investeringen (alleen de sterkste landen zijn in staat de nodige reserves aan een compleet nucleair arsenaal te wijden, en steeds verfijnder bewapening te ontwikkelen);
- maar bovenal kunnen de centrifugale krachten slechts nog meer toenemen als gevolg van de scherper wordende nationale tegenstellingen.

Voor deze laatste factor geldt hetzelfde als voor het staatskapitalisme: naarmate de verschillende fracties van de bourgeoisie, als gevolg van de verscherping van de crisis en hun onderlinge competitie, ertoe neigen elkaar te verscheuren, hoe meer de staat versterkt moet worden om zijn gezag over hen uit te oefenen. Op dezelfde wijze geldt: naarmate de open historische crisis de wereldeconomie meer teistert, moet ook de blokhoofd sterker zijn om de controle te behouden over de tendensen tot ontwrichting van de verschillende nationale delen van haar blok. Het is duidelijk dat in de laatste fase van het verval, het stadium van ontbinding, dit verschijnsel slechts nog erger kan worden.

Vanwege al deze redenen, vooral de laatste, zal de vorming van twee nieuwe imperialistische blokken niet alleen in de komende jaren, maar misschien wel nooit meer mogelijk zijn, omdat ofwel de revolutie of de vernietiging van de mensheid zich voordien voltrokken zal hebben. In de nieuwe historische periode die we bereikt hebben, en de gebeurtenissen in de Golf hebben dit bevestigd, vertoont de wereld zich als een immense boksring, waarin de tendens van 'ieder tegen ieder' volledig tot uiting komt, en allianties tussen staten gedomineerd zullen worden door de onmiddellijke behoeften van het moment en bij lange na niet de stabiliteit zullen kennen, die de imperialistische blokken kenmerkte. Een wereld van moordende wanorde, van bloedige chaos, waarin de Amerikaanse politie-agent zal trachten een minimum aan orde te garanderen door steeds massaler en wreder militair ingrijpen.

NAAR HET "SUPER-IMPERIALISME"?

12) Het feit dat in de komende periode de wereld niet verdeeld zal zijn in imperialistische blokken, en dat het wereld-'Leadership' aan de VS voorbehouden zal zijn, betekent in geen geval een bevestiging van Kautsky's stelling van het «super-imperialisme» (of «ultra-imperialisme») zoals hij dat gedurende de Eerste Wereldoorlog ontwikkelde. Deze stelling was al voor de Eerste Wereldoorlog ontwikkeld door de opportunistische vleugel van de sociaal-democratie. Ze vindt haar oorsprong in de evolutionistische en reformistische visie, die een vermindering en de uiteindelijke verdwijning van nationale en klassentegenstellingen binnen het kapitalisme voorzag. Kautsky's stelling veronderstelde, dat verschillende sectoren van het internationale 'Finanz'-kapitaal, in staat zouden zijn zich te verenigen en hun eigen stabiele en vreedzame overheersing aan de wereld op te leggen. Deze theorie, die als 'marxistisch' werd gepresenteerd, werd openlijk door alle revolutionairen bestreden, met name door Lenin (in «Het imperialisme als hoogste stadium van het kapitalisme»), die uiteenzette dat een kapitalisme ontdaan van uitbuiting en onderlinge competitie tussen de verschillende delen van kapitaal, niet meer kapitalistisch is. Het is volkomen duidelijk dat deze revolutionaire positie nog volledig zijn geldigheid behoudt.

Onze analyse mag evenmin verward worden met die van Chaulieu (Castoriadis), die ten minste nog het pré heeft, het marxisme openlijk te verwerpen. Volgens zijn analyse beweegt de wereld naar een 'derde systeem', niet die van harmonie zoals de reformisten dit graag koesteren, maar van meedogenloze stuiptrekkingen. Iedere oorlog zou tot de vernietiging van een imperialistische macht leiden (Duitsland in de Tweede Wereldoorlog). De Derde Wereldoorlog zou nog slechts één blok overlaten, dat zijn regels zou opleggen aan een wereld die geen economische crisis meer zou kennen, en waarin de kapitalistische uitbuiting van de arbeidskracht vervangen zou zijn door een soort slavernij, de heerschappij van de 'heersers' over de 'geregeerden'.

De wereld die voortkomt uit de ineenstorting van het Oostblok, en die geconfronteerd wordt met algehele ontbinding, is door en door kapitalistisch. Een onoplosbare, en steeds dieper wordende crisis, een steeds wredere uitbuiting van de arbeidskracht, de dictatuur van de waardewet, verscherpte concurrentie tussen verschillende kapitalen en imperialistische tegenstellingen tussen naties, onbeperkt militarisme, de massale vernietiging en eindeloze slachtpartijen; dit is haar enige mogelijke werkelijkheid. En haar enige uiteindelijke perspectief is de vernietiging van de mensheid.

HET PROLETARIAAT TEGEN DE IMPERIALISTISCHE OORLOG

13) Meer dan ooit staat de oorlog dus centraal in het leven van het kapitalisme. Daarom is de kwestie van de oorlog meer dan ooit van fundamenteel belang voor de arbeidersklasse. Het is duidelijk dat deze kwestie niet nieuw is. Het was reeds een centraal punt voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (zoals de internationale congressen van Stuttgart 1907 en Bazel 1912 duidelijk maakten). Het werd natuurlijk nog doorslaggevender gedurende de eerste imperialistische slachtpartij (met de strijd van Lenin, Luxemburg en Liebknecht, en de revoluties in Duitsland en Rusland). Zijn belang bleef onveranderd in de periode tussen beide wereldoorlogen in, met name in de Spaanse Burgeroorlog, om nog te zwijgen van zijn belang gedurende de grootste holocaust van deze eeuw, tussen 1939 en 1945. En het blijft tenslotte waar gedurende de uiteenlopende 'nationale bevrijdings'-oorlogen na 1945 die momenten waren in de botsing tussen beide imperialistische blokken. Sinds het begin van deze eeuw is oorlog het beslissende vraagstuk dat het proletariaat en haar revolutionaire minderheden moesten beantwoorden, veel meer nog dan bijvoorbeeld het vakbondsvraagstuk en het parlementarisme. Het had niet anders gekund, omdat oorlog de meest geconcentreerde vorm van de barbaarsheid van het kapitalisme in verval is; het is een uitdrukking van haar doodstrijd en de dreiging die over het voortbestaan van de mensheid hangt.

In de huidige periode, waarin de barbaarsheid van de oorlog, meer nog dan in de afgelopen decennia, een dagelijks en alomtegenwoordig element van de wereldsituatie zal zijn (onafhankelijk van de profetieën van een Bush en Mitterrand over een «nieuwe orde en vrede»), en meer en meer de ontwikkelde landen erbij zal betrekken (slechts beperkt door de arbeidersklasse van deze landen), is de kwestie van oorlog van nog groter belang voor de arbeidersklasse. De IKS heeft altijd benadrukt dat de ontwikkeling van een nieuwe revolutionaire golf uit de verdieping van de crisis zal voortkomen en niet uit oorlog. Deze analyse blijft nog steeds van kracht: de mobilisatie van de arbeidersklasse, het vertrekpunt voor strijd op grote schaal, zal uit economische aanvallen voortkomen. Op dezelfde wijze, op het niveau van bewustzijn, zal de verscherping van de crisis een fundamentele factor zijn, die het historische einde van de kapitalistische produktiewijze toont. Doch op hetzelfde niveau van bewustzijn zal de kwestie van de oorlog wederom een rol van eerste orde spelen:

- de oorlog toont de fundamentele consequenties van deze historische impasse van het kapitalisme: de vernietiging van de mensheid;
- omdat de oorlog het enige logische antwoord op de crisis, het verval en de ontbinding is, dat het proletariaat kan tegengaan (in tegenstelling tot andere uitingen van ontbinding), omdat de arbeidersklasse in de centrale landen op dit moment niet achter de banieren van het vaderland gemobiliseerd is.

DE INVLOED VAN DE OORLOG OP HET BEWUSTZIJN VAN DE KLASSE

14) Het is waar dat oorlog, op een veel eenvoudiger wijze tegen de arbeiders-

klasse gebruikt kan worden dan de crisis en economische aanvallen:
- oorlog kan het pacifisme stimuleren;
- oorlog kan het proletariaat een gevoel van machteloosheid geven, en zo de bourgeoisie in staat stellen haar economische aanvallen te voltrekken.

Dat is trouwens precies wat er nu gebeurt met de Golf-crisis. Maar deze invloed kan slechts van tijdelijke aard zijn. Want op termijn:
- kan de permanente aanwezigheid van militaire barbaarsheid slechts de leegheid van het pacifistische geklets tonen;
- zal duidelijk worden dat de arbeidersklasse het hoofdslachtoffer van deze barbaarsheid is, dat het de prijs moet betalen als kanonnevoer en door een toegenomen uitbuiting;
- de strijdbaarheid zal herstellen tegenover massalere en hardere economische aanvallen.

De tendens zal worden omgekeerd. Het is duidelijk dat de revolutionairen in de voorhoede van deze ontwikkeling van het bewustzijn moeten staan want hun verantwoordelijkheid zal van steeds meer doorslaggevende betekenis zijn.

15) In de huidige historische periode, wordt de tussenkomst van de revolutionairen binnen de klasse bepaald door, naast natuurlijk de verscherping van de economische crisis, en de daaruit voortvloeiende aanvallen op de gehele klasse:
- het fundamentele belang van het vraagstuk van de oorlog;
- de doorslaggevende rol van revolutionairen in het bewustwordingsproces van de arbeidersklasse over de inzet van de huidige periode.

Daarom moet dit vraagstuk steeds voorop staan in de propaganda van de revolutionairen. In perioden als de huidige, waarin deze kwestie voorop staat in de internationale gebeurtenissen, moeten we van de buitengewone gevoeligheid binnen de arbeidersklasse voor dit vraagstuk gebruik maken om het speciale aandacht en prioriteit te geven.

De revolutionaire organisaties zullen er in het bijzonder voor moeten waken om:
- de manoeuvres van de vakbonden te ontmaskeren die schijnbaar oproepen tot economische strijd om de oorlogspolitiek beter te doen aanvaarden (bijvoorbeeld zogenaamd vanwege een 'eerlijke verdeling' van de offers tussen arbeiders en bazen);
- krachtig de weerzinwekkende huichelarij van de ultralinksen te ontmaskeren die in naam van het 'internationalisme' en van de 'strijd tegen het imperialisme' oproepen tot steun aan één van de imperialistische kampen;
- de pacifistische campagnes ontmaskeren die een geliefd middel zijn voor het demobiliseren van de arbeidersklasse in haar strijd tegen het kapitalisme en voor het afleiden naar het verrotte terrein van het interklassisme;
- de ernst van de huidige situatie benadrukken vooral door begrip te wekken van alle implicaties van de enorme veranderingen die de wereld pas heeft ondergaan, en met name de periode van chaos die hij is ingegaan.

IKS 4 oktober 1990

(Eerder verschenen in *Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, nr.64)

1 Zie «Oorlog, militarisme en imperialistische blokken» in *Internationale Revue*, engels-, frans-, spaanstalige uitgave, nr. 52 en 53.

2 Zie voor de analyse van de IKS over de kwestie van de ontbinding *Internationale Revue*, engels-, frans- en spaanstalige uitgave, nr. 57 en *Wereldrevolutie* nr. 45 of *Internationale Revue*, nederlandstalige uitgave, nr. 13.

3 Het is echter noodzakelijk om te wijzen op een belangrijk verschil tussen staatskapitalisme en imperialistische blokken. Het eerste verschijnsel kan niet ter discussie worden gesteld door conflicten tussen verschillende fracties van de kapitalistische klasse (anders moeten we spreken van burgeroorlog, die kenmerkend kan zijn voor bepaalde achterlijke zones van het kapitalisme, maar niet voor de meest ontwikkelde sectoren). Over het algemeen slaagt de staat als algemene vertegenwoordiging van het nationale kapitaal als geheel, er in zijn autoriteit op te leggen aan de verschillende delen van het kapitaal. Maar de imperialistische blokken hebben niet hetzelfde duurzame karakter. Op de eerste plaats worden ze slechts gevormd met het oog op de wereldoorlog: in een periode, zoals nu, waarin die niet aan de orde is (zoals in de jaren twintig), kunnen ze heel goed verdwijnen. Op de tweede plaats is er voor de staten niet zoiets als een definitieve "gepredestineerdheid" voor het ene of het andere blok: de blokken worden bij gelegenheid gevormd, in

functie van economische, geografische, militaire, politieke criteria, enzovoort. In deze zin bevat de geschiedenis talloze voorbeelden van staten die van blok zijn veranderd na een verandering in één van deze factoren. Deze verschillende stabiliteit tussen staatskapitalisme en imperialistisch blok is geenszins mysterieus. Ze beantwoordt aan het feit dat het hoogste niveau van eenheid dat de bourgeoisie kan bereiken, dat van de natie is, omdat de nationale staat het instrument bij uitstek ter verdediging van zijn belangen is ('orde'-handhaving, massa-bestellingen, monetaire politiek, douane-barrières, enzovoort). Daarom is een alliantie tot een imperialistisch blok niets anders dan het conglomeraat van nationale belangen die fundamenteel tegengesteld zijn aan elkaar, waarbij het conglomeraat die belangen in de internationale jungle moet behartigen. Bij het nemen van de beslissing om zich bij het ene of het andere blok aan te sluiten, heeft een bourgeoisie niets anders op het oog dan de garantie van haar nationale belangen. Ten slotte, wanneer we het kapitalisme kunnen beschouwen als een globale eenheid, dan moeten we steeds in het oog behouden dat het concreet bestaat in de vorm van rivaliserende en concurrerende kapitalen.

4 In werkelijkheid is het wel degelijk de kapitalistische produktiewijze als geheel, die in haar verval en nog meer in haar stadium van ontbinding, achterhaald is vanuit het standpunt van de belangen van de mensheid. Maar in deze barbaarse doodsstrijd van het kapitalisme, hebben bepaalde vormen daarvan, zoals het Stalinisme, dat het resultaat is van specifieke historische omstandigheden (zoals we verderop zullen zien), kenmerken die ze nog kwetsbaarder maken en ze tot verdwijnen veroordelen, nog voordat het gehele systeem zal zijn vernietigd door de proletarische revolutie of door de vernietiging van de mensheid.

5 In die zin zal de wijze waarop de wereld-'orde' wordt gehandhaafd in de nieuwe periode, steeds meer lijken op de wijze waarop de USSR de orde handhaafde in zijn voormalige blok: door terreur en wapengeweld. In het stadium van de ontbinding, en met de verergering van de economische stuiptrekkingen van het stervende kapitalisme, zullen de meest gewelddadige en barbaarse vormen van relaties tussen staten tot regel worden voor alle landen ter wereld.

6 In feite zijn de redenen waarom Rusland niet de locomotief kon zijn voor de wereldrevolutie (daarom verwachtten revolutionairen zoals Lenin en Trotsky van de revolutie in Duitsland dat zij de Russische revolutie op sleeptouw zou nemen) dezelfde die Rusland geheel ongeschikt maakten voor de rol als hoofd van een blok.

7 Een andere reden waarom de Westerse 'Geallieerden' de USSR de volledige beschikking over de landen van Centraal-Europa hebben gegeven, ligt in het feit dat ze er op rekenden dat deze macht 'politie-agent zou spelen' tegen het proletariaat in deze regio. De geschiedenis heeft laten zien (vooral in Warschau) hoe terecht dit vertrouwen was.

Polemiek

HET PROLETARISCHE POLITIEKE MILIEU TEGENOVER DE GOLFOORLOG

De imperialistische oorlog is een vuurproef voor de organisaties die zich beroepen op de arbeidersklasse. Het is één van de kwesties die het mogelijk maken om met de meeste zekerheid het klassekarakter van een politieke organisatie vast te stellen. Het conflict in de Golf is daar weer een nieuw voorbeeld van. De klassieke burgerlijke partijen, 'socialisten' en 'communisten' inbegrepen, hebben zich uiteraard trouw aan hun karakter openlijk op één lijn gesteld met de oorlogspolitiek ofwel opgeroepen tot een 'internationale bemiddeling', wat zowat het vijgeblad is voor dezelfde politiek. Organisaties die zich als 'revolutionair' voordoen, zoals de trotskisten, hebben van hun kant duidelijk gemaakt welk kamp ze kiezen. Ze hebben openlijk of schijnheilig, naargelang de omstandigheden (1), opgeroepen om Irak te steunen. Deze vuurproef heeft mogelijk gemaakt dat groepen die zich op het proletarisch klasseterrein bevinden, zich duidelijk onderscheiden van de rest. Het was een gelegenheid om de stem van het internationalisme te laten horen, naar het voorbeeld van de revolutionaire stromingen tijdens de twee wereldoorlogen. In hun geheel hebben de groepen van het proletarisch milieu hun principieel klassestandpunt bevestigd, maar dat gebeurde vaak met argumenten en analyses die geen helderheid brengen voor het proletariaat, maar die eerder een bron van verwarring zijn.

Vanaf het begin van de Golf-crisis was er bij het merendeel van die organisaties geen gebrek aan elementair internationalisme. Zowel in zijn pamfletten als in zijn pers heeft het geheel van het proletarische politieke milieu duidelijk stelling genomen om de imperialistische oorlog aan te klagen, deelname aan één of ander kamp te verwerpen, en de arbeiders op te roepen om de strijd aan te gaan tegen het kapitalisme onder al zijn vormen en in alle landen (2). Kortom, de bestaande proletarische organisaties hebben getoond dat ze ... in het kamp van het proletariaat staan.

Maar om in staat te zijn hun internationalisme te bevestigen, hebben sommigen onder hen het wel nodig gehad om enkele van hun gebruikelijke werkstukken met een schaamlapje te verstoppen. Dat was bijvoorbeeld het geval met de steun die het proletariaat zogenaamd zou moeten geven aan de 'strijd voor nationale onafhankelijkheid' in sommige onderontwikkelde landen.

INTERNATIONALISME EN STRIJD VOOR 'NATIONALE ONAFHANKELIJKHEID'

In het begin van deze eeuw was er in de arbeidersbeweging een erg levendig debat aan de gang over de kwestie van de strijd voor nationale bevrijding (zie hiervoor onze reeks artikels in International Review 34 en 37). In dat debat stond Lenin vooraan bij de verdediging van een standpunt dat steun van het proletariaat aan sommige gevechten voor nationale onafhankelijkheid mogelijk achtte, en dat terwijl de hele maatschappij al door het fenomeen van het imperialisme doordrongen was. Maar dat belette Lenin niet om tijdens de Eerste Wereldoorlog een duidelijk internationalistisch standpunt in te nemen, in sommige opzichten duidelijker dan Rosa Luxemburg, die over de nationale kwestie het tegengestelde standpunt verdedigde. Tijdens het Tweede Congres van de Kommunistische Internationale, werd het standpunt van Lenin dat van de Internationale. Maar de werkelijkheid, en speciaal de Chinese Revolutie van 1927, toonde al snel dat dit standpunt van Lenin en de Kommunistische Internationale niet steekhoudend was.Dat was zo duidelijk dat de Linkse Fractie van de Kommunistische Partij van Italië, ondanks haar 'Leninistische traditie', in de loop van de jaren '30 dat standpunt liet varen. Maar het grootste deel van de groepen die zich beroepen op de Italiaanse Linkerzijde, gaat nu nog rustig verder met het verdedigen van

het standpunt van de Kommunistische Internationale, alsof er niks gebeurd was, waardoor ze zich soms in ongelooflijke bochten moeten wringen.

Daarom kunnen we de internationalistische bekommering van de *Parti Communiste International* enkel toejuichen als die verklaart: «*De arbeiders hebben niks te winnen en alles te verliezen bij het steunen van imperialistische conflicten... (...) Dat de oliewinsten de iraakse, koeweitse en franse bourgeoisie rijker maakt, verandert niets aan het lot van proletariërs in Irak, Koeweit of Frankrijk. Alleen de klassestrijd tegen de kapitalistische uitbuiting kan daaraan iets veranderen. En die klassenstrijd is alleen maar mogelijk door de 'nationale eenheid' van de klassen te breken, die steeds meer offers oplegt aan de proletariërs, die hen verdeelt door patriottisme en racisme alvorens hen naar het slagveld te sturen*» (Pamflet van 24 augustus 1990, uitgegeven door *Le Prolétaire*). Maar deze organisatie zou er goed aan doen zich af te vragen in hoeverre de Arabische proletariërs dan wel hun klassebelangen verdedigen wanneer ze deelnemen aan een oorlog voor de oprichting van een nationale Palestijnse staat, waartoe zij toch oproept. Zo'n Palestijnse staat zou, als die er op een dag zou komen, niet minder imperialistisch (hoewel zwakker) zijn dan Irak vandaag, en de arbeiders zouden er niet minder wreed uitgebuit worden. Het is niet voor niks dat Yasser Arafat één van de beste vriendjes is van Saddam Hussein. Voor de 'bordigistische stroming' (waartoe *Le Prolétaire* behoort) is het hoog tijd om er zich rekenschap van te geven dat de geschiedenis de laatste 70 jaar al meermaals heeft aangetoond dat hun stellingen geen steek houden. Anders zal dat moeilijke koorddansen tussen internationalisme en nationalisme hen onvermijdelijk ten val brengen. Dan zullen ze ofwel in het niets verdwijnen, ofwel in het kamp van de bourgeoisie eindigen (zoals dat in het begin van de jaren '80 al gebeurde met een groot deel van de groepen waaruit ze samengesteld was, zoals *Combate* in Italië en *El Oumami* in Frankrijk).

Die tegenstelling tussen internationalisme, dat een essentiële voorwaarde is om tot het proletarisch kamp te behoren, en de steun aan nationale strijd, werd door een andere organisatie van de bordigistische stroming op een heel eigen manier opgelost, een manier die spijtig genoeg weinig helderheid schept. Zo kunnen we in *Il Programma Communista* van oktober '90 lezen: «*We kunnen begrijpen dat de Palestijnse massa's zich vandaag in hun wanhoop vastklampen aan de mythe van Saddam, zoals dat gisteren in andere omstandigheden gebeurde met Assad: de ontwikkeling van de gebeurtenissen zal vlug genoeg aantonen dat de 'helden' van vandaag, zoals die van gisteren, slechts uitdrukking van de machtshonger van de staat zijn, en dat de weg van de emancipatie enkel via een socialistische revolutie tegen alle potentaten in het Midden-Oosten gaat, of die nu Arabisch zijn of niet*».

Hier kunnen we de complete dubbelzinnigheid vaststellen van het standpunt van *Programma*.

Eerst en vooral is het concept 'massa's' een bron van verwarring bij uitstek. In de 'massa's' kan je alles stoppen, ook sociale lagen zoals de boeren die in de geschiedenis al getoond hebben dat ze ver van bondgenoten van de proletarische revolutie zijn. Het is de bewustwording van het proletariaat die centraal staat voor kommunisten, dat is hun eigenlijke bestaansreden. En er bestaat wel degelijk zoiets als een Palestijns proletariaat, vrij talrijk en geconcentreerd, maar bijzonder misleid door het nationalisme (trouwens even erg als het Israëlische proletariaat) Ten tweede zien we niet waarom men per sé speciaal 'begrip' wil opbrengen voor de onderwerping van de Palestijnse bevolking aan de nationalistische ideologie. Dat de kleinburgerlijke fracties van de bevolking aangestoken zijn door nationalisme, is een bekend gegeven in de geschiedenis, dat overeenkomt met hun karakter en hun plaats in de maatschappij. Dat het proletariaat zelf het slachtoffers is van zo'n nationalistische infectie is in welke omstandigheden dan ook een tragedie die toont hoe zwak het is tegenover de bourgeoisie. We kunnen altijd de historische, sociale en politieke oorzaken van zo'n zwakheid 'begrijpen' (zoals we bijvoorbeeld in 1914 de oorzaken kunnen 'begrijpen' van het inlijven van het Europese proletariaat achter de nationale vlaggen), maar dat wil niet zeggen dat we ook maar de minste toegeving moeten doen aan die zwakheid. Wie zich tijdens de Eerste Wereldoorlog bezig hield met het 'begrijpen' van het nationalisme van de Franse, Duitse of Russische arbeiders, waren wel degelijk de 'sociaal-chauvinisten' à la Plekhanov en de 'centristen' à la Kautsky. En zeker niet de revolutionairen zoals Lenin, Rosa Luxemburg of

Karl Liebknecht, die al hun energie wijdden aan het bestrijden van dat nationalisme.

Waarom zou men zich trouwens speciaal interesseren voor de Palestijnse 'massa's' als het gaat om op te roepen voor de socialistische revolutie (want in feite is alleen het proletariaat in staat zo'n oproep echt te beantwoorden)? Zo'n oproep moet gericht worden aan de arbeiders van alle landen. De revolutionaire strijd moet niet alleen in het Midden-Oosten gevoerd worden, maar over heel de wereld. En de vijanden die moeten vernietigd worden zijn niet alleen 'alle potentaten', maar *alle* burgerlijke regimes, en vooral de 'democratische' regimes die de industrielanden domineren. Hier kunnen we zien hoe absurd het 'bordigistisch' standpunt wel is. Door een hondse trouw aan het 'klassieke' standpunt van Lenin en de Kommunistische Internationale, herhalen de bordigisten als een litanie steeds weer die frasen over de 'massa's' van de koloniale of semi-koloniale landen. Na al wat er gebeurd is in Vietnam, Cambodja en andere 'bevrijde' naties, vormt Palestina één van de laatste oorden waar de 'nationale bevrijding' nog illusies kan geven (voor wie er natuurlijk zin in heeft zich illusies te maken). Maar vandaag, nu duidelijk is hoe de strijd voor een 'onafhankelijke en democratische' Palestijnse staat in een impasse zit, komt men ertoe dat klassiek standpunt te laten varen (dat riep de arbeiders immers op om sommige nationale gevechten te steunen). Maar men laat dat standpunt varen zonder het te zeggen, alsof men beschaamd is; beschaamd wringt men zich in bochten om toch maar de burgerlijke misleidingen te 'begrijpen'.

Toch zijn het niet dat belachelijke gedraai dat het belangrijkste probleem vormt dat gesteld wordt door de 'trouw' aan de verkeerde standpunten van de Kommunistische Internationale. Het erge aan het volhouden, tegen wil en dank, van zo'n standpunt (zelfs als men er, gedwongen door de werkelijkheid, de essentie van laat varen), is dit dat standpunt het favoriete vijgeblad vormt waarachter ultralinksen van allerlei slag de schanddaad verbergen van hun steun aan de imperialistische oorlog. Het is in naam van de 'nationale bevrijding' tegen het 'imperialisme' dat de ultralinksen, net als de pure stalinisten, hebben deelgenomen aan het inlijven van het proletariaat van de achterlijke landen in de inter-imperialistische slachtpartijen. Denk maar aan Vietnam! Vandaag is het in naam van dezelfde 'anti-imperialistische' strijd dat de ultralinksen, en vooral de trotskisten, de Iraakse proletariërs oproepen om zich te laten afslachten. In die zin kan elke verwarring, elk gebrek aan duidelijkheid over de nationale kwestie, enkel het vuile werk van de 'radicale' fracties van de bourgeoisie bevoordelen, zelfs als men zich daartegen afzet.

'REVOLUTIONAIR DEFAITISME' EN HET INTERNATIONALISME

Niet enkel het standpunt over de steun aan de strijd voor 'nationale bevrijding' kan leiden tot toegevingen aan de ultralinkse campagnes. Dat kan ook met het ordewoord van 'revolutionair defaitisme'; dat ook al in naam van de 'traditie' gebruikt is door sommige groepen als het over de Golf-oorlog ging. Dat ordewoord werd door Lenin vooropgesteld tijdens de Eerste Wereldoorlog. Het was een antwoord dat de bedoeling had het gedraai van de 'centristen' te ontmaskeren, die 'in principe' het ermee eens waren om elke deelname aan de imperialistische oorlog te verwerpen, maar die toch liever wilden wachten tot de arbeiders van de 'vijandelijke' landen klaar zouden zijn om de strijd daartegen aan te gaan, alvorens van die van het 'eigen' land hetzelfde te vragen. Terwijl ze zich op die stelling baseerden, brachten ze naar voor dat als de proletariërs van een land eerder bereid zouden zijn tot strijd tegen de eigen bourgeoisie dan die van de vijandelijke landen, zij in de kaart zouden spelen van de vijandelijke landen in de imperialistische oorlog. Op zo'n voorwaardelijk internationalisme antwoordde Lenin terecht dat de arbeidersklasse van een land geen enkel gemeenschappelijk belang heeft met 'haar' bourgeoisie. Hij stelde speciaal duidelijk dat de nederlaag ervan alleen maar de strijd kon aanmoedigen, zoals dat gebeurd was bij de Commune van Parijs (het resultaat van de nederlaag tegen Pruisen) en met de revolutie van 1905 in Rusland (verslagen in de oorlog tegen Japan). Van daaruit besloot Lenin dat elk proletariaat de nederlaag van 'zijn eigen' bourgeoisie moest 'wensen'. Dat laatste standpunt was ook in die tijd al fout, omdat het de revolutionairen van elk land ertoe bracht om voor 'hun' proletariaat de beste omstandigheden voor de proletarische revolutie te eisen. En dat terwijl de revolutie moet gebeuren op wereldvlak, en in een eerste periode vooral in de grote industrielan-

den (die allemaal in de oorlog betrokken waren). Maar bij Lenin heeft dat foute standpunt nooit geleid tot het in vraag stellen van een onverzoenlijk internationalisme, (het is zelfs die onverzoenlijkheid die hem tot een dergelijke zijsprong bracht). Het zou nooit bij Lenin opgekomen zijn om de bourgeoisie van een 'vijandelijk' land te gaan steunen, ook al zou zo'n houding logisch voortvloeien uit zijn 'wensen'. Maar dat verkeerde standpunt is later wel verschillende keren gebruikt door de burgerlijke partijen met een 'communistisch' tintje om hun deelname aan de oorlog te rechtvaardigen. Zo hebben bijvoorbeeld de Franse stalinisten, na het ondertekenen van het Duits-Russisch pakt in 1939, plots weer de deugden van het 'proletarisch internationalisme' en het 'revolutionair defaitisme' ontdekt. Die deugden hadden ze lange tijd vergeten en ze hebben ze even vlug terug laten vallen toen Duitsland de oorlog aanging tegen de USSR in 1941. Het is hetzelfde 'revolutionair defaitisme' dat de Italiaanse stalinisten hebben gebruikt om na 1941 hun politiek aan het hoofd van het 'Verzet' tegen Mussolini te rechtvaardigen. Tegenwoordig is het in naam van hetzelfde 'revolutionair defaitisme' dat de trotskisten van de landen die in de oorlog betrokken zijn (en dat zijn er een heleboel) hun steun aan Saddam Hussein goedpraten.

Daarom is het nodig dat in verband met de Golfoorlog de revolutionairen uiterst precies zijn over ordewoorden als 'revolutionair defaitisme' als ze niet, zelfs onvrijwillig, de ultralinkse campagnes willen bevoordelen.

Die zwakheid in het internationalistisch standpunt komt naar voren in het ordewoord van het 'revolutionair defaitisme' zoals dat in een erg karikaturale vorm terugkeert in *Il Partito Comunista* nr.186: «*Maar we zijn niet onverschillig tegenover de uitkomst van de oorlog: wij zijn als revolutionaire kommunisten defaitistisch, en daarom voor de nederlaag van ons land en meer algemeen van de Westerse landen; wij wensen de meest verpletterende nederlaag voor het imperialisme van de Verenigde Staten die de meest machtige de ergste vijand zijn van de internationale proletarische beweging, de waakhond van het kapitalisme op wereldvlak*». *Il Partito* 'wenst' de nederlaag van het Amerikaans imperialisme... zoals de ultralinksen, voor wie 'anti-imperialistische' kruistochten maar een voorwendsel zijn om op te roepen tot deelname aan de imperialistische oorlog. Uiteraard verwerpt *Il Partito* zo'n deelname aan de oorlog. Maar waartoe dient het dan wel om zich iets te 'wensen', als men zich de middelen ontzegt om zijn wensen waar te maken? Voor de kommunisten is een theoretische overweging niet bedoeld om vrijblijvend te speculeren maar als richtlijn voor actie. De ultralinksen van hun kant zijn consequent. En dat is juist het grootste gevaar dat in het standpunt van *Il Partito* steekt. Met haar 'wensen' moedigt deze organisatie 'anti-imperialistische' misleidingen aan die in een deel van de arbeidersklasse bestaan, in plaats van ze hardnekkig te bestrijden. En dan wegen haar internationalistische protesten ten opzichte van de logica van de ultralinksen niet erg zwaar door. Of ze dat nu wil of niet, *Il Partito* werkt zo voor rekening van de ultralinksen. Gelukkig bestaat er weinig kans dat het standpunt van die organisatie gehoor vindt. Het klopt dat de nederlaag van de belangrijkste wereld-politieagent het geheel van de bourgeoisie eerder verzwakt dan zijn overwinning. Het vervelende is dat dergelijke dingen alleen maar 'in het abstracte' bestaan, waar men zoveel luchtkastelen kan bouwen als men wil. In werkelijkheid, en bij gebrek aan goddelijke interventie, zal de overwinning gaan naar het sterkste imperialisme. En vandaag denkt zelfs Saddam Hussein, ondanks zijn grootheidswaan, niet dat hij de USA kan overwinnen. Dat toont hoe futiel en kinderachtig het speculeren van *Il Partito* is, maar ze hebben wel de verdienste door het absurde en belachelijke van hun 'analyse' het gevaar te verminderen dat steekt in een fout standpunt, dat van het 'revolutionair defaitisme'.

Maar zelfs de fouten van proletarische groepen hebben niet altijd de verdienste om hun absurditeit ongevaarlijk te maken. Men moet zich speciaal hoeden voor slogans zoals «*Voor ons, arbeiders van alle landen, is de grootste vijand 'onze' eigen Staat*». Deze slogan zat in de stellingname door het *Bureau International pour le Parti Révolutionnaire* (BIPR) met als titel «*Tegen Bush en het Westers imperialisme, tegen Saddam en het Iraaks expansionisme. Neen aan oorlog in de Golf*» (verklaring gepubliceerd in *Battaglia Comunista* van september 1990 en *Workers Voice* nr.53). Het is geen toeval dat die titel dezelfde inhoud heeft als «*Onze hoofdvijand is onze eigen bourgeoisie*», de titel van een pamflet dat in Frankrijk werd uitgedeeld door een groep met als naam '*Arbeidersinternationale voor de heroprichting van de 4de*

Internationale', dus een trotskistische groep. Die slogan, verwant aan die van het 'revolutionair defaitisme', was ook al naar voor geschoven tijdens de Eerste Wereldoorlog, meer bepaald door de Spartakisten in Duitsland. Vandaag kunnen we vaststellen hoe die door de bourgeoisie kon worden ingepalmd. In feite is elk ordewoord dubbelzinnig dat zich speciaal richt tot de ene of de andere sector van het proletariaat, en daar een aparte of zelfs verschillende taak voor weggelegd ziet, en kan het makkelijk door de ultralinksen tegen de arbeidersklasse gekeerd worden. Zelfs al was het proletariaat bij zijn ontstaan verdeeld in nationale sectoren, door de verdeling van de burgerlijke maatschappij zelf, de richting van zijn historische strijd is de tendens naar eenheid op wereldvlak. Revolutionairen hebben juist tot taak actief tot die eenheid op wereldvlak bij te dragen. Daarom kan vandaag alleen maar één enkel programma bestaan voor een kommunistische organisatie, zoals dat voor de IKS het geval is (en niet een programma per land). Zoals Marx al schreef: «Het proletariaat kan alleen maar bestaan op het niveau van de universele geschiedenis, net zoals het kommunisme, dat er de aktie van is, op geen andere manier kan bestaan dan als een universele historische ervaring». In dezelfde zin zijn de perspectieven die revolutionairen moeten vooropstellen dezelfde voor alle landen en alle sectoren van het wereldproletariaat. En dat in tegenstelling tot wat de BIPR doet in zijn document met de eerder aangehaalde slogan. Dat document, dat voorgesteld wordt als uitgaand van hetzelfde orgaan, bestaat namelijk in twee versies, en we moeten vaststellen dat de versie die bedoeld is voor de arbeiders in het engels een meer ultralinks allure heeft dan de versie in de italiaanse taal (we wachten nog op de franse en duitse versie van die tekst). In de engelse versie (en niet de andere versie) kunnen we daadwerkelijk lezen: «*We moeten deze plannen en oorlogsvoorbereidingen bestrijden (van onze 'eigen' staat; noot van de vertaler). Dat betekent eerst en vooral dat we de onmiddellijke terugtrekking moeten eisen van alle Westerse strijdkrachten die naar de Golf gezonden werden. Elke poging om nieuwe troepen te sturen moet bestreden worden door stakingen in bijvoorbeeld de zeehavens en de luchthavens. Als de gevechten uitbreken moeten we oproepen tot verbroedering tussen de Iraakse en de Westerse soldaten, en hen oproepen om hun geweren tegen hun officieren te keren. Ten tweede wil dat zeggen de pogingen bestrijden om nog meer bezuinigingen op te leggen en de sociale uitkeringen te verminderen in naam van het 'nationaal belang' (...) De oliecrisis zal, zoals in 1974 aan de bourgeoisie een perfect alibi leveren om de ineenstorting van het systeem te verklaren. Ons antwoord moet de leugen uit de weg ruimen, de nationalistische hysterie terugdringen en strijden voor een hoger levensniveau. We moeten speciaal de Britse olie-arbeiders van de Noordzee oproepen om hun strijd te ontwikkelen en om te beletten dat de bazen de produktie opdrijven. Die staking moet uitgebreid worden om alle olie-arbeiders en alle andere arbeiders erbij te betrekken. Geen offers voor imperialistische oorlogen*».

We moeten helaas vaststellen dat de Britse afdeling van de BIPR op het voorplan van haar interventie een klassiek ultralinks ordewoord uit de zogenaamde 'anti-oorlogs'-beweging plaatst: «*Westerse troepen uit de Golf*». Zo dragen ze hun steentje bij aan de campagnes van de extreem-linkse fracties van de bourgeoisie die er niet alleen op gericht zijn de controle over de Golf aan het 'Arabische volk' over te laten (dus aan de lokale imperialismes), maar die vooral illusies willen verspreiden over de mogelijkheid de oorlogspolitiek van de bourgeoisie tegen te houden via een legalistische campagne van 'vredesmanifestaties', de 'mobilisatie van de publieke opinie', enzovoort. En we weten dat dergelijke illusies het beste middel zijn om de arbeiders af te leiden van het enige wapen waarmee ze de ontwikkeling van de oorlog kunnen bestrijden: de strijd op hun eigen klasseterrein, die het interklassisme van de pacifistische campagnes afwijst. Zo'n verkeerde politiek is niet nieuw bij de *Communist Workers Organisation* (CWO). Ze heeft immers in 1987 al dezelfde ultralinkse slogan «*Imperialisme uit de Golf*» naar voren geschoven, toen de Westerse vloot intervenieerde in de oorlog Iran-Irak (4).

Wat betreft de oproep van de CWO tot staking in de havens en luchthavens, kunnen we hen en hun supporters melden dat die gehoor vond in Frankrijk, waar de zeelui van de haven van Marseille het werk neerlegden om het vertrek van de troepen naar de Golf (met één dag) te vertragen. Misschien moeten we er toch wel bij zeggen dat het de CGT-vakbond was, gecontroleerd door de stalinisten, die daartoe opriep. En dat is

niet te verwonderen: als die smeerlappen zich veroorloofd hebben zo'n 'krachtig' ordewoord te lanceren, dan is dat omdat ze zeker wisten dat tegenwoordig zo'n 'strijd'-methode geen gevaar inhoudt voor de bourgeoisie. In werkelijkheid is het niet door specifieke gevechten van de ene of andere sector van de arbeidersklasse dat de oorlogspolitiek van de bourgeoisie kan worden bestreden (en dat geldt ook voor de olie-arbeiders waarvan de solidariteit met hun Iraakse klassebroeders niet via een specifieke strijd in sector loopt, ook al roept de CWO, plots aangevreten door één of ander spijtgevoel, op om die strijd uit te breiden). Deze politiek is het enige 'antwoord' dat deze klasse in haar geheel kan geven aan de uitzichtloze crisis van dit systeem, en de algemene ontbinding die de crisis met zich meebrengt. Alleen de strijd van heel het proletariaat als klasse op haar eigen terrein, en niet als één of andere specifieke categorie, kan echt opkomen tegen de imperialistische oorlog. Alleen die strijd kan de weg vrijmaken naar het enige historische antwoord dat de arbeidersklasse kan brengen op de imperialistische oorlog: de omverwerping van het kapitalisme zelf.

Daarom is ook de oproep tot «*verbroedering tussen de Iraakse en Westerse soldaten en tot het keren van hun geweren tegen hun officieren*» in de huidige situatie en als onmiddellijk vooruitzicht fout. Dat ordewoord is volledig juist in het algemeen. Het is een toepassing van de internationalistische visie die erin bestaat het proletariaat op te roepen om «*de imperialistische oorlog om te vormen tot een burgeroorlog*». En als dusdanig werd het op het einde van de Eerste Wereldoorlog concreet tussen de Russische en Duitse soldaten. Maar dat concreet worden veronderstelt een belangrijke mate van rijping in het bewustzijn van het proletariaat, wat er niet was aan het begin van die oorlog, maar wat tijdens de oorlog juist groeide. Het was die mate van bewustzijn die het mogelijk maakte dat de arbeiders in Rusland en daarna in Duitsland zich in de revolutionaire strijd gooiden. Maar dat bewustzijn bestond niet aan het eind van de Tweede Wereldoorlog. Zo besloten Duitse soldaten die wilden deserteren, dat toch maar niet te doen omdat in de bezette landen het chauvinisme onder de arbeiders in die mate hoogtij vierde dat ze mogelijk gelyncht zouden worden. Nu zitten we uiteraard niet meer in de contra-revolutie zoals die in 1945 bestond, maar wat het bewustzijn van de arbeidersklasse betreft staat de huidige toestand ver weg van die aan het eind van de Eerste Wereldoorlog. Daarom laat de oorlog in de Golf, op het strijdterrein zelf, geen onmiddellijke reaktie van de kant van het proletariaat toe. Nog eens, het klasseantwoord zit in wezen in de huidige strijd in de grote metropolen van het kapitalisme, en situeert zich op het historisch niveau. Het is niet de rol van revolutionairen om met een uitsluitend verbaal 'radicalisme' 'recepten' te geven die 'onmiddellijk' de oorlog in de Golf zouden stoppen. We moeten binnen de arbeidersklasse een helder beeld verdedigen van wat er echt op het spel staat in de Golf-oorlog, en wat daaruit voortvloeit voor de klasse en haar strijd.

En daar zit het hem juist. De onmogelijkheid van de verschillende groepen van het proletarisch milieu om ordewoorden naar voor te schuiven die aangepast zijn aan de situatie van vandaag, vinden we terug als het er om gaat uit te leggen wat er daarbij op het spel staat. Uiteraard is er een link tussen die twee zwakheden.

ONBEGRIP OVER WAT ER IN DE OORLOG OP HET SPEL STAAT

Zoals veel serieuze commentaren van de burgerlijke pers, is het merendeel van de groepen erin geslaagd de onmiddellijke oorsprong van het Iraakse avontuur aan te duiden: niet die 'krankzinnige grootheidswaan' van een Saddam Hussein, maar wel het feit dat Irak, na 8 jaar moorddadige oorlog geruïneerd is en door een catastrofale economische situatie en een buitenlandse schuld van bijna 80 miljard dollar in het nauw gedreven wordt. Zoals *Battaglia Comunista* schrijft in zijn nummer van september 1990 : «*De aanval op Koeweit is dus een klassiek gebaar van wie op het punt staat te verdrinken, en alles op alles zet*» (eerder genoemd pamflet). Maar de fundamentele oorzaken van de grootse militaire ontplooiing van de USA en hun handlangers gaan diezelfde groepen compleet te boven.

Volgens *Le Proletaire* «*hebben de Verenigde Staten onverbloemd hun 'Amerikaanse nationale belang' gedefinieerd dat hen tot aktie bracht: een stabiele bevoorrading garanderen van olie uit de Perzische Golf tegen een redelijke prijs: hetzelfde belang dat hen Irak tegen Iran deed steunen, doet hen nu Saoedi-Arabië*

en de olie-emiraten steunen tegen Irak» (eerder aangehaald pamflet). Hetzelfde idee vinden we terug in een pamflet van de CWO: *«In feite gaat de Golf-crisis om de aardolie en wie die controleert. Zonder goedkope olie zakken de winsten. De winsten van het kapitalistische Westen zijn bedreigd en enkel en alleen daarom bereiden de Verenigde Staten een bloedbad voor in het Midden-Oosten...».* *Battaglia Comunista* van zijn kant verdedigt hetzelfde standpunt maar hun taal heeft daarbij iets meer pretenties: *«Aardolie is direct of indirect in bijna alle produktiecycli aanwezig, en speelt een doorslaggevende rol in het proces waarin monopolistische winst gevormd wordt, de prijscontrole ervan is dus een zaak van levensbelang (...). Met een economie die duidelijke tekenen van recessie vertoont, een staatsschuld van ongelooflijke afmetingen, een produktie-apparaat dat heel wat minder produktief is dan dat van Europa of Japan, kunnen de Verenigde Staten zich minder dan ooit veroorloven de controle te verliezen over één van de fundamentele variabelen van de wereldeconomie: de olieprijs».*

Op dit argument, dat ook vele ultralinkse groepen delen die maar op één ding uit zijn: de roofzucht van de USA verguizen om hun steun aan Saddam Hussein te rechtvaardigen, geeft *Il Programma Comunista* een begin van een antwoord: *«In dat geheel speelt olie (...) slechts in laatste instantie een rol. In de grote industriële landen zitten de opslagtanks vol, en de meerderheid van de OPEC is in ieder geval bereid de produktie te verhogen om zo de prijs van ruwe olie te stabiliseren».* In feite is het argument van de olie niet veel waard bij het verklaren van de huidige situatie. Zelfs al hebben de USA, en ook Europa en Japan, uiteraard belang bij de invoer van goedkope olie, dan kan dat nog niet verklaren waarom de grootste wereldmacht zo'n ongelooflijke hoeveelheid militaire middelen concentreert in de Golf. Zo'n operatie maakt het begrotingstekort van de Verenigde Staten alleen maar groter en zal hun economie veel meer kosten dan de verhoging van de olieprijzen die Irak oorspronkelijk vroeg. Trouwens, die prijs is vanaf nu al, met het oog op de komende grote confrontatie, de hoogte ingegaan, en veel verder dan het niveau dat ze hadden kunnen vaststellen door onderhandelingen met dat land, als de USA dat al hadden willen doen (het is zeker niet om de belangen van sjeik Jaber en zijn volk te doen respecteren dat de USA tegenover de bezetting van Koeweit zo'n onverzoenlijkheid aan de dag leggen). En de vernielingen die het resultaat zullen zijn van de militaire confrontatie, dreigt de situatie nog erger te maken. Als het de USA in wezen echt om de olie te doen zou zijn, kan men zeggen dat ze het niet op de beste manier aanpakken. Hun manier van doen lijkt meer op die van een olifant in een porceleinkast.

In werkelijkheid vormt de militaire machtsontplooïng het bewijs dat er voor de Verenigde Staten, zoals voor alle andere landen, heel wat meer op het spel staat dan de olieprijs. Dat punt beroert *Battaglia Comunista* wanneer ze proberen het kader van hun analyse te verruimen: *«Het verbreken van de evenwichten die uit de Tweede Wereldoorlog te voorschijn kwamen, heeft in werkelijkheid een historische fase ingezet waarin er noodzakelijkerwijs andere evenwichten moeten worden geschapen en dat verscherpt de concurrentie tussen de verschillende imperialistische ambities (...). Eén ding is zeker (wat ook de uitslag van de Golf-oorlog is) geen enkele kwestie die door de Golf-crisis gesteld werd, zal op die manier een oplossing krijgen».* Maar dat was toch een beetje veel van hen gevraagd: direct daarna verzuipt diezelfde organisatie zich weer ... in de olie: *«Wanneer Irak eenmaal van de kaart geveegd is, bij wijze van voorbeeld, zal het niet lang duren voordat iemand anders dezelfde vraag gaat stellen: de verdeling van de (olie-)opbrengsten op wereldvlak: want het is die verdeling, die de internationale hiërarchie bepaalt, die door de crisis van de USSR ter discussie is gesteld».* Wat een orgineel standpunt: wie de olie controleert (of de 'opbrengst van de olie' om het 'marxistischer' te stellen), controleert de planeet. Arme USSR die dat niet wist, en waarvan de economie en tegelijk de imperialistische macht ineenstortte ondanks het feit dat ze de belangrijkste producent ter wereld is van... olie. Wat *Programma* betreft, ook al begrijpen die best dat er iets anders belangrijker is dan de olie, toch lukt het hen niet om verder dan tot algemeenheden te geraken: *«de verwarring van een conflict geboren uit kolossale machtsbelangen, dat als oplossing enkel nieuwe kan voortbrengen, en allianties ontbinden en weer vormen».* Begrijpe wie het kan. Het brengt de arbeidersklasse alleszins niet veel helderheid. Het is daarentegen duidelijk dat *Programma* er ook niet veel van begrepen heeft.

HET ONDERSCHATTEN VAN DE ERNST VAN DE HUIDIGE SITUATIE

Als er uiteindelijk een gemeenschappelijk punt bestaat tussen de verschillende analyses van de betekenis van de Golf-oorlog, dan is het wel de dramatische onderschatting van de ernst van de situatie waarin de kapitalistische wereld nu zit. Zoals stilgevallen horloges zijn de proletarische groepen, zelfs al slagen ze erin de recente omwentelingen in de imperialistische wereldarena met de verdwijning van het Russisch Blok te erkennen, niet in staat om er de werkelijke omvang en consequenties van in te schatten. Ze plakken schema's uit het verleden op de nieuwe situatie, op dezelfde manier waarop ze er genoegen mee nemen ordewoorden van gisteren te herhalen, die bij hun oorsprong al fout zaten. We gaan hier onze analyse niet uit de doeken doen over het kapitalisme dat vandaag in zijn ultieme fase van het verval geraakt is: dat van de algemene ontbinding van de maatschappij (zie artikel in dit nummer). We gaan hier ook niet in detail terugkomen op onze stellingname over de Golf-oorlog (zie artikels vooraan in dit nummer) of over de kwestie van het militarisme (zie het artikel *«Militarisme en ontbinding»* in dit nummer). Maar het is onze plicht te zeggen dat de weigering van de kommunistische groepen om de werkelijkheid met zijn volle ernst recht in het gezicht te zien (als ze al niet simpelweg ontkennen dat het kapitalisme een systeem in verval is, zoals de bordigisten dat doen) het hen niet mogelijk zal maken om ten volle hun verantwoordelijkheid ten opzichte van de arbeidersklasse te dragen.

De oorlog in het Midden-Oosten is inderdaad geen oorlog zoals alle andere, waarbij het volstaat om de klassiek internationalistische standpunten weer boven te halen, vooral onder de foutieve vorm van 'revolutionair defaitisme'. Het militair machtsvertoon van de USA is niet alleen bedoeld voor Irak, verre van dat. Het in de pas brengen van dat land is maar een voorwendsel om een 'voorbeeld te stellen' en in de toekomst welke opwelling dan ook te ontmoedigen die het zou aandurven om de 'wereldorde' te destabiliseren. Die 'orde' werd voor een deel verzekerd toen de wereld verdeeld was tussen twee grote 'politie-agenten'. Het antagonisme tussen die twee heeft weliswaar een hele reeks oorlogen gevoed en opgestookt, maar tegelijkertijd dwongen zij iedereen onder controle van de 'supermachten' te blijven, en meer bepaald, geen uitbreiding te nemen als dat het risico inhield van een algemene oorlog waarvoor de ontwikkelde landen nog niet klaar waren omdat het proletariaat niet in de pas gebracht was. Maar de complete ineenstorting van het Oostblok kon niet anders dan de doos van Pandora openen, de doos met alle imperialistische tegenstellingen die bestonden tussen de verschillende onderdelen van het Westers blok zelf, en die ingetoomd werden zolang het tegengestelde blok een bedreiging vormde. Het doodvonnis van het Oostblok was dus tegelijkertijd het doodsoordeel over het Westerse blok. Dat toont de invasie van Koeweit door Irak, dat zich tot dan toe gedroeg als een goede verdediger van de Westerse belangen tegen Iran. Maar de voornaamste imperialistische tegenstelling tussen de vroegere 'bondgenoten' van het Amerikaans blok zit hem niet in de landen van de periferie, maar wel in de centrale landen, dat wil zeggen de economische machten van West-Europa, Japan en de USA zelf. De centrale ex-bondgenoten van het Westerse blok hebben er belang bij om de tweederangsfiguren van de 'Derde Wereld' in de pas te brengen als die dreigen uit hun rol te vallen. Maar ze zijn veel minder geïnteresseerd in een politie-operatie waarvan het hoofddoel is hen aan diezelfde macht te onderwerpen. De militaire interventie van de Verenigde Staten, zelfs al dwingt ze deze keer de ex-vazallen ertoe om hun pretenties in te slikken, zal geen definitief einde kunnen maken aan de imperialistische verdeeldheid. Die verscheurdheid is immers het leven zelf van het kapitalisme, en het kan er alleen maar erger op worden door de onomkeerbare verscherping van de crisis van het systeem, en zijn onvermijdelijke wegzakken in de stuiptrekkingen van zijn verval en ontbinding. Zonder een wereldoorlog te zijn, is de oorlog in de Golf dus *de eerste belangrijke uitdrukking van een chaos en barbaarsheid zoals de menselijke samenleving nog nooit heeft meegemaakt.*

Dat is wat de revolutionaire organisaties duidelijk moeten maken aan hun klasse opdat die zich ten volle bewust zou worden van wat er in haar strijd tegen het kapitalisme allemaal op het spel staat. Anders zullen ze helemaal niet in staat zijn de taak te vervullen waarvoor ze uit het proletariaat ontstaan zijn, en zullen ze onverbiddelijk door de geschiedenis weggevaagd worden. FM, 1-11-'90

(1) Voor sommige trotskistische organisaties is hun taal verschillend naargelang de draagkracht van hun stellingname: in de pers die op grote schaal verspreid wordt, is hun steun aan het Iraakse imperialisme verstopt achter allerhande rare bochten (je mag het publiek toch niet te veel schokken!), maar in hun 'theoretische' publikatie en hun openbare vergaderingen die zich richten op een meer 'ingewijd' publiek, roepen ze openlijk op om Irak te steunen. Ook hier zijn doel en middelen goed op elkaar afgestemd: zoals elke andere sector van de bourgeoisie die in de oorlog betrokken is, gebruikt het trotskisme om zijn doel te bereiken alle klassieke 'technische' - middelen van overreding, achterhouden van informatie en leugens.

(2) De stilte waarin *Ferment Ouvrier Révolutionaire* zich tot nu toe hult, is des te meer onaanvaardbaar. Klaarblijkelijk is de FOR meer op dreef als het erop aankomt andere revolutionaire organisaties op een stupide manier aan te vallen, door hen eender wat in de mond te leggen (zie hun artikel «*Nog een pikante schotel van de IKS*» in *L'arme de la critique* nr.6), dan wanneer men de stem van het internationalisme moet laten horen tegen de barbaarsheid van de kapitalistische oorlog. Maar misschien wil die stilte gewoonweg zeggen dat de FOR niet meer bestaat als organisatie. Zoiets zou trouwens niet te verbazen zijn: als een revolutionaire organisatie tegen beter weten in blijft volhouden dat het kapitalisme vandaag niet in crisis is, zoals de FOR altijd gedaan heeft, verliest ze elke mogelijkheid om bij te dragen tot de bewustwording van het proletariaat, en wordt ze zinloos.

(3) We moeten aan Caesar geven, wat Caesar toekomt, en aan Bordiga het vaderschap van dit standpunt. Hij is het inderdaad die bij het begin van de 'Koude Oorlog' voorop stelde dat de nederlaag van het Amerikaanse imperialistisch blok tegenover het zwakkere Russische blok, betere voorwaarden zou scheppen voor de ontwikkeling van de proletarische strijd. Dat standpunt was gevaarlijk en kon perfect in de kaart van trotskisten en stalinisten spelen. Bovendien was dat standpunt toen niet zo stupide als dat van zijn epigonen vandaag, omdat er toen twee imperialistische tegenstanders met vergelijkbare kracht waren. Onder die epigonen, kunnen we de *Mouvement Communiste pour la formation du parti communiste mondial* vermelden dat een pamflet uitgaf met de titel «*Om de oorlog te stoppen, moeten we de economie stoppen*». Op zich is dat nieuwe groepje niet veel zaaks, maar hun document bevat alle misvattingen die het 'historisch erfgoed' van het bordigisme uitmaken. Buiten de klassieke 'wensen' van een Amerikaanse nederlaag, herhalen ze voor hun rekening slogans die Lenin in het begin van de eeuw bracht zoals «*Tegen elke onderdrukking van de nationaliteiten*» en «*tegen elke annexatie*». Vandaag kunnen die slogans bijzonder goed uitkomen voor de bourgeoisie en voordelig zijn voor haar misleidingscampagnes. Zo is het in naam van de strijd tegen de «*onderdrukking der nationaliteiten*» dat proletariërs in de verschillende republieken van de USSR vandaag worden opgeroepen, en helaas met resultaat, om hun klasseterrein te verlaten voor het drijfzand van het nationalisme, waarop ze elkaar gaan afslachten. Ook de «*strijd tegen de annexaties*» is momenteel het stokpaardje van de UNO, en speciaal de Verenigde Staten, in hun kruistocht tegen Irak.

(4) In het document dat *Workers' Voice* en *Battaglia Comunista* samen ondertekenden, wordt Irak terecht als een imperialistisch land beschreven. Maar we moeten toch vaststellen dat zoiets een première is voor de CWO, die tot nu toe alleen de grootmachten als imperialistisch beschouwde. Het is jammer dat die organisatie aan de lezers van hun pers die verandering in hun analyse niet meedeelt. Tenzij de CWO, ondanks alles, toch nog zijn oude (en stupide) standpunt zou behouden. Dat zou mogelijk de reden kunnen zijn voor de dubbelzinnige titel van het document dat ze samen met Battaglia tekenden, en waarin men een verschil maakt tussen het «*Westerse imperialisme*» en het «*Iraakse expansionisme*». De BIPR heeft het werkelijk nog even moeilijk met politieke helderheid als altijd! Het gaat blijkbaar uitstekend met het opportunisme van de BIPR. Gezondheid!

Internationale Kommunistische Stroming

De Internationale Kommunistische Stroming beroept zich op de opeenvolgende bijdragen van de Bond van Kommunisten, van de Eerste, Tweede en Derde Internationale, van de linkse fracties die uit deze laatste zijn voortgekomen, vooral van de Duitse, Italiaanse en Hollandse Linkerzijde.
De voornaamste standpunten die deze stroming verdedigt, fundamentele lessen uit de historische strijd van de arbeidersklasse, zijn de volgende:

▮ Sinds de Eerste Wereldoorlog is het kapitalisme een sociaal stelsel in verval, een stelsel dat de arbeidersklasse en de mensheid als geheel niets anders meer te bieden heeft dan een kringloop van crises, oorlogen en wederopbouw. Dit onomkeerbaar historische verval stelt de mensheid voor een duidelijke keuze: *socialisme of barbarendom*.

▮ De arbeidersklasse is de enige klasse die de kommunistische revolutie tegen het kapitalisme tot een goed einde kan brengen.

▮ De revolutionaire strijd van het proletariaat drijft de arbeidersklasse tot een confrontatie met de kapitalistische staat. Met het vernietigen van de kapitalistische staat zal ze de *dictatuur van het proletariaat op wereldschaal* moeten vestigen.

▮ Deze dictatuur zal de vorm aannemen van de internationale macht van de arbeidersraden.

▮ Het socialisme, als de sociale reproduktiewijze gevestigd door de arbeidersraden, betekent niet 'arbeiderszelfbeheer', noch 'nationalisaties'. Het socialisme vereist de bewuste opheffing door de arbeidersklasse van de kapitalistische maatschappelijke verhoudingen zoals de loonarbeid, de warenproduktie, de nationale grenzen; het vereist de opbouw van een wereldomvattende mensengemeenschap.

▮ De zogenaamd 'socialistische landen' (Rusland, Oostblok, China, Cuba, enzovoort) zijn een bijzondere uiting van de algemene tendens naar staatskapitalisme, die zelf een uiting is van het verval van het kapitalisme. Er bestaan geen 'socialistische landen' op de wereld; ze zijn slechts kapitalistische bolwerken die het wereldproletariaat, net als om het even welke andere kapitalistische staat zal moeten vernietigen.

▮ In ons tijdperk zijn de vakbonden overal instellingen van de kapitalistische orde binnen het proletariaat.

▮ Alle zogenaamde 'arbeiderspartijen', 'communistische' en 'socialistische', net als hun ultra-linkse aanhangsels, vormen niets anders dan de linkerzijde van het politieke apparaat van het kapitaal.

▮ Binnen het kapitalisme in verval zijn parlement en verkiezingen niets anders dan een bron van kapitalistisch bedrog; iedere deelname aan het parlementaire circus heeft slechts een versterking van dit bedrog in de ogen van de proletariërs tot gevolg.

▮ Tegenwoordig zijn alle fracties van de bourgeoisie even reactionair. Alle tactieken die oproepen tot 'volksfronten', 'anti-fascistische-' of 'eenheids-fronten' van het proletariaat met een deel van de bourgeoisie dienen er slechts toe om de strijd van het proletariaat af te leiden en te ontwapenen tegenover zijn klassevijand.

▮ De 'nationale bevrijdingsstrijd' is een onderdeel van de strijd op leven en dood die de kleine en grote imperialistische machten voeren om de controle over de wereldmarkt. De leuze «steun aan de volkeren in strijd» is feitelijk niet meer dan een oproep tot het verdedigen van de ene imperialistische macht tegenover de andere, verpakt in nationalistische of 'socialistische' woordenpraal.

▮ Het is niet de taak van de organisatie van revolutionairen «de arbeidersklasse te organiseren», noch «de macht te grijpen in naam van de arbeiders», maar actief deel te nemen aan de veralgemening van de proletarische strijd en van het revolutionair bewustzijn binnen het proletariaat.

Onze activiteit

▮ De onmisbare *theoretische verdieping* die vereist is door het heroplaaien van de proletarische strijd na een bijna ononderbroken inzinking van vijftig jaar.

▮ *De georganiseerde tussenkomst* op internationaal vlak binnen de strijd om bij te dragen aan het proces dat leidt tot de zelforganisatie en de revolutionaire actie van de arbeidersklasse.

INTERNATIONALE REVUE nº. 12
Nederlandstalige uitgave

Stellingen over de economische en politieke crisis in de USSR en de Oosteuropese landen

Gevolgen voor de klassestrijd:
Nieuwe moeilijkheden voor het proletariaat

Russische Revolutie:
De belangrijkste ervaring van het wereldproletariaat

Internationale Revue is te bestellen door storting van ƒ7,50 op postgiro 1693305 ten name van Wereldrevolutie, Postbus 11549, 1001 GM Amsterdam. Vermeld het bestelde.

LANDELIJKE I.K.S.-PUBLIKATIES:

(naam van de publikatie niet in het adres vermelden)

ACCION PROLETARIA
Apartado Correos 258,
Valencia,
Spanje.

COMMUNIST INTERNATIONALIST
(India) Voorlopig adres:
B.M. Box 869, London WC1N 3XX,
Groot-Brittannië.

INTERNACIONALISMO
Apartado Postal 20674,
San Martin,
Caracas 1020A,
Venezuela.

INTERNATIONALISM
Post Office Box 288, New York,
NY 10018-0288,
U.S.A.

INTERNATIONALISME
België (zie binnenkaft)

INTERNATIONELL REVOLUTION
IR, Box 21 106,
10031 Stockholm,
Zweden.

REVOLUCION MUNDIAL
(Mexico) Voorlopig adres:
RI, Boite Postale 581,
75027 Paris Cedex 01,
Frankrijk.

RÉVOLUTION INTERNATIONALE
RI, Boite Postale 581,
75027 Paris Cedex 01,
Frankrijk.

RIVOLUZIONE INTERNAZIONALE
CP 469,
80100 Napoli,
Italië.

WELTREVOLUTION
Postfach 410308,
5000 Köln,
B.R.D.

WERELDREVOLUTIE
Nederland (zie binnenkaft)

WORLD REVOLUTION
B.M. Box 869,
London WC1N 3XX,
Great-Britain.